

University of Business and Technology in Kosovo

UBT Knowledge Center

Theses and Dissertations

Student Work

Spring 5-2021

**APLIKIMI I TEKNOLOGJISË DHE SISTEMEVE TË
INFORMACIONIT NË KOHË PANDEMIE**

Kujtesa Krasniqi

Follow this and additional works at: <https://knowledgecenter.ubt-uni.net/etd>

Kolegji UBT
Fakulteti i Sistemeve të Informacionit

**APLIKIMI I TEKNOLOGJISË DHE SISTEMEVE TË
INFORMACIONIT NË KOHË PANDEMIE**
Shkalla Bachelor

Prill / 2021
Prishtinë

Kolegji UBT
Fakulteti i Sistemeve të Informacionit

Punim Diplome
Viti akademik 2015-2016

Kujtesa Krasniqi

**APLIKIMI I TEKNOLOGJISË DHE SISTEMEVE TË
INFORMACIONIT NË KOHË PANDEMIE**

Mentori: Dr. Blerton Abazi

Prill / 2021

Ky punim është përpiluar dhe dorëzuar në përmbushjen e kërkesave të
pjeshme për Shkallën Bachelor

ABSTRAKT

Sot jemi dëshmitarë të shpejtësisë së madhe në avansime dhe ndryshime në fushën e shkencës, teknologjisë, kulturës dhe shoqërisë si dhe arritjes së informacioneve të tepërta që jo gjdo kush mund të ballafaqohet me to, në mënyrën më të mire të mundëshme. Dekada e fundit ishte ajo e cila ‘kurorëzoi’ lidhjen mes njeriut dhe kompjuterit. Ishte pikërisht kjo lidhje e cila definoi disa ‘epitete’ si programer, IT etj. Miliona njerëz të punësuar në institucione dhe kompani të ndryshme kalojnë pjesën më të madhe të kohës duke komunikuar me kompjuter. *(Ndikimi i teknologjisë në jetë në tonë)* Jemi të vetëdijshëm që kemi pasur një lidhje të veçantë me teknologjinë, por në muajt e fundit pas kësaj situatë të jashtëzakonshme për krejt botën njejt edhe për neve kemi kuptuar rëndësinë që e ka teknologjia nëpër jetën e secilit, pasi që e kemi të kufizuar lëvizjen e lirë të gjitha punët duhet ti kryejmë prej ambienteve të mbrendëshme. Që do të thotë ne jemi në përballje direkte me këto ndryshime prandaj edhe duhet të jemi të informuar për disa pyetje që ja bëjmë vetes ose dikujt që është më adekuat për këto çështje. Përgjigjen e këtyre pyetjeve ne kemi tentuar ti përmbledhim këtu dhe do i gjeni në këtë punim. Nëse nuk do ekzistonin paisjet e ndryshme të teknologjisë do të ishte e pamundur vazhdimi i mësimit online, vazhdimi i punës në një formë virtuale, mbajtja e mbledhjeve të ndryshme, realizimi i emisioneve, etj. Poashtu në këtë punim dëshirojmë të flasim për teknologjinë prej filleve të herëshme të saj deri në këto ditët tona, por pavarësisht kësaj dua të ndalem pak edhe në temën më aktuale të momentit pra tek coronavirus ose covid-19.

MIRËNJOHJE/FALENDERIME

Falenderoj profesorin tim të preferuar për këshillat, përkushtimin dhe ndihmën e pakursyer në tërë vitet e studimit, njëkohësisht dhe udhëheqësi i këtij punimi Blerton Abazi, poashtu dhe të gjithë stafin e kolegjit UBT. Mirënjohje dhe falenderime të pafundme për familjen time, e cila ka qenë gjithmonë përkrahëse dhe shumë mbështetëse në gjdo etapë të jetës sime. Ju falenderoj për zemërsisht dhe u jam mirënjohëse përgjithmonë.

Faleminderit shumë!

PËRMBAJTJA

LISTA E FIGURAVE	IV
FJALORI I TERMAVE	V
1 HYRJE.....	1
2 SHQYRTIMI I LITERATURËS	3
2.1 Disa nga llojet e teknologjisë.....	3
2.1.1 Përshkrimi kronologjik i disa produkteve teknologjike.....	6
2.1.2 Pse teknologjia është e rëndësishme në jetën tonë të përditshme?	14
2.2 Coronavirus (Covid-19).....	19
2.3 Teknologjia në kohë pandemie.....	23
3 DEKLARIMI I PROBLEMIT	25
4 METODOLOGJIA.....	26
5 PREZANTIMI DHE ANALIZA E REZULTATEVE.....	27
5.1 Prezantimi dhe Analiza e rezultateve nga pyetësi	27
6 KONKLUZIONE DHE REKOMANDIME	36
7 REFERENCAT	37

LISTA E FIGURAVE

Figura 1.Ndryshimet e teknologjisë.....	13
Figura 2.Ndryshimet e informacionit.....	13
Figura 3.Grafiku i gjendjes aktuale të coronavirus në botë	19
Figura 4.Grafiku coronavirus impact on online traffic by industry	20
Figura 5.Grafiku buses outside London and buses in London.....	22
Figura 6.Grafiku për gjinin	27
Figura 7.Grafiku për moshë	27
Figura 8.Grafiku për vendbanimet.....	28
Figura 9.Grafiku për nivelin e arsimit.....	28
Figura 10.Grafiku për statusin e punësimit.....	29
Figura 11.Grafiku për paisjet teknologjike	29
Figura 12.Grafiku për rrjetet sociale.....	30
Figura 13.Grafiku për kohën e shpenzuar në paisje teknologjike.....	30
Figura 14.Grafiku për shfrytëzimin e këtyre platformave	31
Figura 15.Grafiku për të ardhmen e rrjetve sociale	31
Figura 16.Grafiku për fushat që i ka përmirsuar tekonolgjia.....	32
Figura 17.Grafiku për punën ose mësimin online.....	32
Figura 18.Grafiku për teknologjin gjatë kësaj kohe.....	33
Figura 19.Grafiku për blerjet online	33
Figura 20.Grafiku për ata që kanë përfituar nga coronavirus	34
Figura 21.Grafiku për ndryshimet që ka bërë tekonoligja	34

FJALORI I TERMAVE

SI – Information Systems(Sistemet e Infomacionit)

IT – Information Technology(Teknologjia e infomacionit)

AI – Artificial Intelligence(Intelegjenca artificiale)

EHR – Electronic Health Records(Rekordet Elektronike të Shëndetit)

CDC – Centers for Disease Control and Prevention(Qendrat për Kontrollin dhe Parandalimin e Sëmundjeve)

WHO – World Health Organization

OBSH – Organizata Botërore e Shëndetësisë

ITS – Intelligent Transportation Systems(Sistemet inteligjente të transportit)

TIK – Teknologjitë e Informacionit dhe Komunikimit

E-COMMERCE – Electronic Commerce(Tregtia Elektronike)

E-MEETING – Eletronic meeting(Takim në distancë)

E-LEARNING – Eletronic Learning,Distance Learning(Mësimi në distancë)

1 HYRJE

Do të doja që së pari të flasë pak për drejtimin Sistemet e Informacionit (SI) pasi që është një fushë mjaftë e re në krejt botën e në Ballkan kryesisht në Kosovë është thuhet i pa njohur fare. Sikurse për shumicën e trendeve të fundit të teknologjisë moderne të ditëve tona, ashtu edhe për SI egzistojnë shumë terme të ndryshme nga njerëz të fushave të ndryshme. Sistemi i informacionit, janë një grup i përbërësve për mbledhjen, krijimin, ruajtjen dhe përpunimin e të dhënave dhe për sigurimin e informacionit dhe njohurive. SI, bisedojnë me një gamë kaq të gjerë të përgjegjësive dhe grupeve të aftësive, është vetëm një mënyrë që njerëzit dhe kompjuterët të ndajnë të dhënat së bashku. (*What jobs are in Information Systems, Michael Stizza, 2020*) Sistemet e informacionit kanë një rol kritik në organizata. Praktikisht të gjitha kompanitë dhe organizatat varen nga sistemet e informacionit dhe operimet e tyre. Prandaj, qëndrueshmëria dhe besueshmëria janë çështje kryesore në sistemet e informacionit dhe infrastrukturën e sistemeve të informacionit. Besueshmëria e teknologjive dhe sistemeve është e rëndësishme, do të thotë se këto duhet të jenë qëllimet e menaxhimit dhe zhvillimit të sistemeve të informacionit. Sistemet e informacionit duhet të zhvillohen në mënyrë që qëndrueshmëria dhe fleksibiliteti të mund të ndërtohen në sisteme informacioni dhe infrastrukturë. Qëllimi është të zhvillojmë sisteme që mundësojnë në vend se të kufizojnë, në mënyrë që sistemet të veprojnë si një bazë e fortë për aktivitete dhe operacione, dhe të bëjnë të mundur arritjen e qëllimeve operative dhe strategjike. (*International Conference on Information Technology Science, 2017*) Infrastruktura e teknologjisë së informacionit (IT) është identifikuar vitet e fundit në disa biznese si një ndikim kritik në aftësinë e firmës për të përdorur IT në mënyrë konkurruese. Megjithatë një infrastrukturë fleksibël konsiderohet shumë e vlefshme në rrethana të caktuara, është e vështirë të planifikohet dhe të matet sepse nuk ka një përcaktim të përbashkët, operacional. Karakteristikat e infrastrukturës mund të ndryshojnë me burimet e forta dhe karakteristikat e industrisë, siç është intensiteti i informacionit; për pasojë, ne mund të presim që fleksibiliteti të zhvillohet ose të shkatërrohet në një numër të madh mënyrash. (*Strategic and Competitive Information Systems, Nancy Bogucki Duncan, 2015*) Teknologjia tani po zhvillohet me një ritëm kaq të shpejtë që parashikimet vjetore të tendencave mund të duken të vjetra. Ndërsa evoluon teknologjia, ajo mundëson ndryshim

dhe përparim edhe më të shpejtë, duke shkaktuar një përshpejtim të shkallës së ndryshimit. Karriera e bazuar në teknologji nuk ndryshon me të njëjtën shpejtësi, por ato evoluojnë, dhe profesionisti i mprehtë i IT pranon që roli i tij ose saj nuk do të mbetet i njëjtë. Dhe një punonjës i IT i shekullit 21 do të mësojë vazhdimisht edhe nëse nuk ka dëshirë do ta ketë të domosdoshme. Çfare do të thotë kjo për ne? Do të thotë të qëndrosh aktual me tendencat e fundit të teknologjisë. Kjo do të thotë të mbash sytë nga e ardhmja, të dish se cilat aftësi do të duhet ti dini dhe cilat lloje të punëve që dëshironi të kualifikoheni.

2 SHQYRTIMI I LITERATURËS

Çfarë është teknologjia? Fjala teknologji është një kombinim i dy fjalëve greke, techne dhe logos, Techne do të thotë art, zanat ose aftësi. Logos do të thotë “të flasësh”. Ekzistojnë plot e përplot definicione në lidhje me teknologjinë nga njerëz të fushave dhe profesioneve të ndryshme. Merriam-Webster thotë se teknologjia është: “Zbatimi i njohurive për qëllimet praktike të jetës njerëzore ose për ndryshimin dhe manipulimin e mjedisit njerëzor. Teknologjia përfshin përdorimin e materialeve, mjeteve, teknikave dhe burimeve të energjisë për ta bërë jetën më të lehtë ose më të këndshme dhe për të punuar më produktiv. Ndërsa shkencë merret me mënyrën se si dhe pse ndodhin gjërat, teknologjia përqendrohet në bërjen e gjërave.” (*What is technology?*, Nick Waddell, 2013) Pavarësisht këtij definicioni ose edhe definicioneve të tjera është kognitivisht e vështirë të gjejmë një përkufizim bindës për popullësinë modernë. Ndoshta mënyra më e mirë për të parë teknologjinë është në drejtim të përparimit gjdo ditë e me hapa më të mëdhenjë. Zhvillimi i hovshëm i teknologjisë dhe avancimi i saj ka bërë që njeriu t’i afrohet dhe të jetë më pranë saj. Një prej pajisjeve më të familjarizuara me njeriun sot padyshim është kompjuteri, pa anashkaluar asesi edhe pajisjet e tjera të teknologjisë.

2.1 Disa nga llojet e teknologjisë

Evolucioni i teknologjisë ka rezultuar në adaptimin e tij nga të gjithë sektorët e bizneseve. Epoka e informacionit të sotëm ka dëshmuar përparim drastik dhe ndryshime në pothuajse çdo fushë falë teknologjisë. Ky përparim në teknologji ka bërë rrugën e saj drejt llojeve të ndryshme të teknologjisë. Këtu kemi 16 llojeve të ndryshme të teknologjisë që përdoren në botën e sotme. Communication Technology (Teknologjia e komunikimit) Komunikimi është vërtet shumë thelbësor në të gjitha aspektet e jetës sonë personale dhe profesionale për të shprehur emocione, shkëmbyer informacione, shkëmbyer ide dhe çfarë jo. Teknologjia e komunikimit është ndoshta një nga teknologjitë më të zakonshme që përdoret shumë në jetën tonë të përditshme. Përparimi në teknologji ka rritur mënyrat e komunikimit të informacionit nga një vend në tjetrin. Na ndihmon të komunikojmë me njëri-tjetrin me më shumë komoditet, në më pak kohë dhe me saktësi më të madhe. Construction technology (Teknologjia e ndërtimit) Lidhet me pajisjet dhe metodat e përdorura për ndërtimin e ndërtesave dhe

strukturave të avancuara dhe themelore. Kjo mund të përfshijë struktura të rënda inxhinierike si ura. Metodatat e ndërtimit përdorin makineri dhe mjete të ndryshme të rënda si traktorë për përgatitjen e tokës, softuer kompjuterik për të hartuar dhe krijuar një version të dixhitalizuar të ndërtesës ose strukturës. Këto mjete ndërtimi ndihmojnë në rritjen e efikasitetit operacional dhe duke siguruar që ndërtuesit të përfundojnë projektin me çështje minimale dhe aksidente, brenda buxhetit të specifikuar dhe brenda afatit të caktuar. Product Technology (Teknologjia e produktit) Është të kuptuarit e specifikimeve dhe karakteristikave të një shërbimi ose produkti të krijuar sipas nevojave të tregut dhe proceseve prodhuese. Kjo është teknologjia specifike e përdorur nga prodhuesi i shërbimit ose produktit, fuqia punëtore e tij, standardet, materialet, specifikimet e projektimit, procedurat dhe metodat. Ndihejmon në përcaktimin e karakteristikave funksionale, vetive dhe strukturës së produktit për të siguruar që ai plotëson kërkesat dhe nevojat e konsumatorit. Medical Technology (Teknologjia mjekësore) Ky është lloji më efektiv dhe më i dobishëm i teknologjisë pasi ndihmon në përmirësimin dhe zgjatjen e jetës njerëzore. Teknologjia mjekësore është një fushë e gjerë në të cilën inovacioni ka luajtur një rol të rëndësishëm në sigurimin e shëndetit të njeriut duke ndihmuar në zvogëlimin e dhimbjes dhe përshpejtimin e procesit të rimëkëmbjes. Vendet e zhvilluara në mbarë globin kanë përfituar më shumë nga përshtatja e kësaj teknologjie në sistemet e tyre të kujdesit shëndetësor. Shumë vende në zhvillim gjithashtu kanë investuar në teknologjinë moderne mjekësore për të përmirësuar shëndetin e popullatës së tyre. Architecture Technology (Teknologjia e arkitekturës) Ky lloj teknologjie është aplikimi i teknologjisë moderne për projektimin e ndërtesave. Teknologjia e arkitekturës është përbërësi i inxhinierisë së ndërtimit dhe arkitekturës dhe shpesh quhet nën-kategori e saj ose disiplinë e veçantë. Teknologjitë dhe materialet e reja krijuan metoda të reja ndërtimi dhe sfida projektimi përgjatë evolucionit të ndërtesës, më saktësisht që nga shfaqja e industrializimit në shekullin XIX. Business Technology (Teknologjia e biznesit) Është aplikimi i informacionit, inxhinierisë, të dhënave dhe shkencës për qëllime të lidhura me bizneset si arritja e qëllimeve organizative dhe ekonomike. Kjo teknologji ndihmon në drejtimin e duhur dhe sistematik të bizneseve dhe për forcimin e funksioneve dhe operacioneve të ndryshme të biznesit. Kjo zakonisht përfshin një përzierje të harduerit dhe softverit. Educational Technology (Teknologjia arsimore) Synon të përmirësojë performancën e nxënësve duke menaxhuar dhe krijuar burime dhe procese të ndryshme

teknologjike në një klasë ose në çdo mjedis mësimi. Disiplina akademike e përparuar teknologjikisht i përgatit studentët të arrijnë njohuri dhe kuptim më të thellë të lëndëve. Ai i ndihmon studentët të mësojnë mënyra për të hartuar zgjidhje për problemet me ndihmën e hulumtimit, përdorimit të informacionit, vlerësimit dhe dizajnit. Information Technology (Teknologjia e informacionit) Kjo teknologji përfshin një sërë mjesh softuerike dhe harduerike të përdorur për përpunimin, transferimin dhe ruajtjen e informacionit. Këto mjete të teknologjisë së informacionit u japin individëve të duhur informacion të saktë dhe të azhurnuar në kohën e duhur. Njohuritë në biznes përdorin teknologjinë e informacionit për të përfunduar me sukses detyra të ndryshme, përfshirë përmirësimin e shërbimit ndaj klientit, transferimin e informacionit të duhur që ndihmon në procesin e vendimmarrjes së organizatës dhe më shumë. Kjo epokë e informacionit e ka bërë të domosdoshme menaxhimin e sistemeve të informacionit për të siguruar efikasitet dhe saktësi. Space Technology (Teknologjia e hapësirës) Kjo teknologji është zhvilluar nga industria e hapësirës ajrore ose shkenca e hapësirës për të përdorur në eksplorimin e hapësirës, satelitët dhe hapësirat e hapësirës. Përdoret për komercializimin ose eksplorimin e hapësirës si satelitët e komunikimit dhe hapësinave hapësinore. Teknologjia e hapësirës përfshin stacionet hapësinore, satelitët, anijen, dhe procedurat mbështetëse, pajisjet dhe infrastrukturën. Artificial Intelligence (Inteligjenca artificiale) AI quhet edhe inteligjencë e makinerisë. Është inteligjenca që demonstrojnë makinat, në kontrast me inteligjencën natyrore të demonstruar nga kafshët dhe njerëzit. Sipas shkencës kompjuterike, hulumtimi i inteligjencës artificiale njihet si studim i agjentëve inteligjentë. Një pajisje që percepton mjedisin e saj dhe vepron që maksimizon shanset e saj për të arritur qëllimet e saj me sukses mund të quhet inteligjencë artificiale. Robotics technology (Teknologjia e robotikës) Është një fushë e cila lidhet me inteligjencën artificiale. Është përdorimi i makinave, ndërtimi, funksionimi dhe dizajni i robotëve për kryerjen e detyrave që janë bërë nga njerëzit. Ai gjithashtu përdor sisteme të ndryshme kompjuterike për përpunimin e informacionit, reagimet shqisore dhe për të kontrolluar. Teknologjitë në këtë fushë janë përdorur për të krijuar makina që mund të përsërisin veprimet e njerëzve dhe mund të përdoren si zëvendësuesi i tyre. Superintelligence (Superinteligjenca) Është teknologjia që demonstroi inteligjencën që tejkalon edhe mendjet më të zgjuara dhe të talentuara të njerëzve. Mund të referohet gjithashtu tek sistemet e zgjidhjes së problemeve, si asistentët inxhinierikë dhe gjuha

superinteligjente, nuk ka rëndësi nëse këto kompetenca intelektuale të zgjeruara janë ngulitur në agjentë që veprojnë në botën reale. Agriculture Technology (Teknologjia e bujqësisë) Kjo teknologji i referohet teknologjive për prodhimin e makinerive që përdoren në një fermë. Pjesët e makinerive bujqësore janë krijuar për pothuajse të gjitha fazat e bujqësisë dhe proceseve të tjera bujqësore. Kjo përfshin makineritë për paketimin dhe renditjen e produkteve, ushqimin e bagëtive, grurin e thithjes, korrijen e të lashtave, mbrojtjen e të lashtave nga barërat e këqija dhe dëmtuesit, kultivimin e kulturave bujqësore, ujitjen e tokës, mbjelljen e farave dhe mbjelljen e tokës. Assistive Technology (Teknologji ndihmëse) Kjo teknologji përdoret nga individë me aftësi të kufizuara për t'i ndihmuar ata në kryerjen e detyrave të caktuara që janë të pamundura ose të vështira për t'u kryer prej tyre. Teknologjia ndihmëse aktualisht është duke u përdorur në mënyra të shumta. Për shembull, shkollat përdorin mjete të caktuara të teknologjisë ndihmëse për të ndihmuar studentët autikë të mësojnë dhe të kuptojnë më mirë, disa mjete përdoren për të ndihmuar individët me këmbë ose trupa me aftësi të kufizuara të lëvizin vetë, njohja e të folurit ndihmon individët që nuk janë në gjendje të përdorin tastierën për të në gjendje të përdorin një kompjuter për nevojat e tyre. Operation Technology (Teknologjia e funksionimit) Kjo teknologji është një kategori softuerësh dhe pajisjesh që kontrollojnë dhe monitorojnë mënyrat në të cilat performojnë pajisjet fizike. Teknologjia e operacionit erdhi si rezultat i fazave të gjata të evolucionit. Njohuritë janë rezultat i eksperimentimit dhe vëzhgimit të shumë viteve të proceseve prodhuese. Entertainment technology (Teknologjia e argëtimit) Është përdorimi i teknologjisë moderne për të krijuar ose rritur përvojën e argëtimit. Industria e argëtimit është shumë e gjerë dhe individët duan të argëtohen në mënyrën e tyre. Teknologjia moderne është përdorur për të krijuar sisteme muzikore, video lojëra dhe më shumë për të mbajtur individët të argëtuar. (*16 Different Types of Technology*)

2.1.1 Përshkrimi kronologjik i disa produkteve teknologjike

Fillimisht do të ndërtojmë një përshkrim kronologjik rreth produkteve teknologjike. Edhe para këtyre egzistojnë edhe produkte të tjera teknologjike që i ka humbur përdorimin e tyre me kalimin e viteve duke u zëvendësuar me produkte të reja. 1765: Motori me avull - James Watt përmirësoi motorin me avull Newcomen duke shtuar një kondensator që e ktheu avullin përsëri në ujë të lëngshëm. Ky kondensator ishte i ndarë nga cilindri që lëvizte pistonin, që do

të thoshte se motori ishte shumë më efikas. Motori i avullit u bë një nga shpikjet më të rëndësishme të Revolucionit Industrial. 1826/27: Fotografi - Në fillim të viteve 1820, Nicéphore Niépce u interesua të përdorte një zgjidhje të ndjeshme ndaj dritës për të bërë kopje të litografëve në gotë, zink, dhe më në fund një pllakë pluhuri. Ai më pas pati idenë e shkëlqyeshme për të përdorur zgjidhjen e tij për të bërë një kopje të një imazhi në një errësirë kamerash (një dhomë ose kuti me një vrimë të vogël në njërën anë përmes së cilës parashikohet një imazh i jashtëm). Në 1826 ose 1827, ai bëri një ekspozitë tetë-orëshe në oborrin e shtëpisë së tij, fotografia e parë e njohur. Fotografia është arti i kapjes së dritës me një aparat fotografik, zakonisht përmes një sensori dixhital ose filmi, për të krijuar një imazh. Me pajisjet e duhura të aparatit fotografik, madje mund të fotografoni gjatësi vale të dritës të padukshme për syrin e njeriut, përfshirë UV, infra të kuqe dhe radio. (*Photographylife, Spencer Cox, 2020*) 1844: Telegraf - Samuel Morse ishte një piktor i suksesshëm që u interesua për mundësinë e një telegrafi elektrik në vitet '30. Ai patentoi një prototip në 1837. Më 1844 ai dërgoi mesazhin e parë mbi linjën e parë telegrafike në distancë të gjatë, e cila shtrihet midis Uashingtonit, D.C. dhe Baltimore. Mesazhi: "What hath God wrought." Zhvilluar në vitet 1830 dhe 1840 nga Samuel Morse (1791-1872) dhe shpikës të tjerë, telegrafi revolucionarizoi komunikimin në distanca të gjata. Ajo funksionoi duke transmetuar sinjale elektrike mbi një tel të vendosur midis stacioneve. Përveç ndihmës në shpikjen e telegrafit, Samuel Morse zhvilloi një kod (që mban emrin e tij) që caktonte një grup pikash dhe copëzash për secilën shkronjë të alfabetit anglez dhe lejonte transmetimin e thjeshtë të mesazheve komplekse nëpër linjat telegrafike. Më 1844, Morse dërgoi mesazhin e tij të parë telegraf, nga Uashingtoni, D.C., në Baltimore, Maryland; nga 1866, një linjë telegrafi ishte hedhur përtej Oqeanit Atlantik nga Sh.B.A në Evropë. Megjithatë telegrafi kishte rënë jashtë përdorimit të gjerë nga fillimi i shekullit XXI, i zëvendësuar nga telefoni, makina e faksit dhe Interneti, ajo hodhi bazat për revolucionin e komunikimit që çoi në ato risi të mëvonshme. (*Morse Code & the Telegraph, 2019*) 1876: Telefon - Pasi të ishte e mundur të dërgoni informacione përmes një teli në formën e pikave dhe pikave, hapi tjetër ishte komunikimi aktual i zërit. Alexander Graham Bell bëri thirrjen e parë telefonike, më 10 mars 1876, kur ai i kërkoi ndihmësit të tij Tom Watson që të vinte tek ai: "Mr Watson—come here—I want to see you." Një telefon është një pajisje që shndërron audio analoge në sinjale elektrike që mund të transferohen te përdoruesit e tjerë të telefonit. Telefoni u mundëson

njerëzve të komunikojnë me të tjerët në të gjithë botën dhe vlerësohet gjerësisht se është shpikur nga Alexander Graham Bell në 1876. Ekzistojnë katër kategori të telefonave: telefoni me kabllo klasike (e cila mund të përdoret një telefon rrotullues ose të ketë butona), telefoni pa tel, telefoni celular standard dhe smartphone. Sot, versioni fiks i telefonit po zëvendësohet gjerësisht nga celularët dhe telefonat inteligjentë pasi ato janë shumë më të përshtatshme dhe çmimet e shërbimeve kanë zbritur në mënyrë drastike. (*Computer Hope, 2019*)

1876: Motori me djegie të brendshme - Inxhinieri gjerman Nikolaus Otto ndërtoi një motor që, ndryshe nga motori i avullit, përdori djegien e karburantit brenda motorit për të lëvizur një piston. Ky lloj motori më vonë do të përdoret për të fuqizuar automjetet. Motorët e djegies së brendshme sigurojnë një lëvizshmëri dhe qëndrueshmëri të jashtëzakonshme, me më shumë se 250 milion automjete transporti në autostradë në Shtetet e Bashkuara duke u mbështetur në to. Në një motor me djegie të brendshme, ndezja dhe djegia e karburantit ndodh brenda vetë motorit. Motori pastaj konverton pjesërisht energjinë nga djegia në punë. Motori përbëhet nga një cilindër fiks dhe një piston lëvizës. Gazet e djegies në zgjerim shtyjnë pistonin, i cili nga ana tjetër rrotullohet bosht me gunga. Në fund të fundit, përmes një sistemi ingranazhesh në energji elektrike, kjo lëvizje drejton rrotat e automjetit. (*Energy Efficiency & Renewable Energy, 2013*)

1879: Dritë elektrike - Pas mijëra provash, shpikësi amerikan Thomas Edison mori një llambë të lehta me fije të karbonit që digjej për 13½ orë. Edison dhe të tjerët në laboratorin e tij po punonin gjithashtu në një sistem të shpërndarjes së energjisë elektrike në shtëpitë e lehta dhe bizneset, dhe në 1882 kompania Ndriçuese elektrike Edison hapi termocentralin e parë. Drita elektrike, një nga lehtësitë e përditshme që prek më së shumti jetën tonë, nuk u "shpik" në kuptimin tradicional në 1879 nga Thomas Alva Edison, megjithëse mund të thuhet se ai kishte krijuar dritën e parë praktike komerciale tregtare inkandeshente. Ai nuk ishte as i pari dhe as i vetmi person që u përpoq të shpikte një llambë drite flaktë. Në fakt, disa historianë pretendojnë se ka pasur mbi 20 shpikës të llambave inkandeshente para versionit të Edison. Sidoqoftë, Edison shpesh vlerësohet me shpikjen sepse versioni i tij ishte në gjendje të kapërcejë versionet e mëparshme për shkak të një kombinimi të tre faktorëve: një material efektiv flaktë, një vakum më i lartë se të tjerët ishin në gjendje të arrinin dhe një rezistencë të lartë që bëri shpërndarjen e energjisë nga një burim i centralizuar ekonomikisht i qëndrueshëm. (*History of the Light Bulb*)

1885: Automobile - Motori i djegies së brendshme u përmirësua, duke u bërë më i vogël dhe më efikas. Karl Benz përdori një motor me një cilindra

për të fuqizuar automobilën e parë moderne, një makinë me tre rrota që ai drejtonte rreth një pista. Sidoqoftë, automobila nuk bëri një spërkatje komerciale deri në vitin 1888, kur gruaja e tij, Bertha, e mërzitur me ritmin e ngadaltë metodik të Karl, mori një automobil pa dijeninë e tij në një udhëtim 64 milje për të parë nënën e saj. Një automobil rrjedh nga kombinimi i dy fjalëve, 'Auto' që do të thotë SELF, dhe 'mobile' do të thotë lëviz. Mund të quhet gjithashtu si 'një automjet i motorizuar i cili është në gjendje të shtrihet në vetvete me energjinë e prodhuar nga motori i vendosur brenda vetes. Automobile në thelb përbëhet nga një motor që prodhon energji, një sistem transmetimi për të transmetuar fuqinë e prodhuar nga motori, dhe rrota të cilat në të vërtetë priren të lëvizin automjetin përpara me ndihmën e fuqisë së prodhuar nga motori i transmetuar përmes sistemit të transmisionit. (*Quora, Bill Sistrunk*)1901:Radio- Pas shumë zbulimeve në fushën e energjisë elektrike dhe magnetizmit, shkencëtarët ishin në gjendje të zbatonin studimet e tyre mbi elektromagnetizmin dhe valët e radios për të zhvilluar mënyra të komunikimit. Në 1901, Guglielmo Marconi ishte i pari që dërgoi dhe pranoi sinjale përtej një oqeani nga Newfoundland në Cornwall. Ai përmirësoi transmetimet e radios dhe, si rezultat i kontributit të tij, shërbimi radiotelefon komercial u bë i disponueshëm në vitet e mëvonshme. (*History of Radio Astronomy*)1903:Aeroplan-Më 17 Dhjetor Orville Wright bëri fluturimin e parë të aeroplanit, me 120 metra, afër Kitty Hawk, Karolina Veriore. Ai dhe vëllai i tij Wilbur bënë katër fluturime atë ditë. Në të fundit, Wilbur fluturoi 852 metra. Një automjet i projektuar për udhëtim ajror që ka krahë dhe një ose më shumë motorë. (*Cambridge Dictionary*)1926:Rocketry-Si një djalë i ri në fund të viteve 1890, Robert Goddard u frymëzua nga lufta e botëve të H. G. Wells dhe mundësitë e udhëtimit në hapësirë. Si një burrë i moshës së mesme në mesin e viteve 1920, ai arriti fluturimin e parë provë të një rakete të lëngshme, nga ferma e tezes së tij në Auburn, Massachusetts. Raketa fluturoi 12.5 metra (41 feet) në ajër. (Sqarim shtesë 1Meter = 3.280839895Feet). Fjala "raketë" mund të thotë gjëra të ndryshme. Shumica e njerëzve mendojnë për një automjet të gjatë, të hollë dhe të rrumbullakët. Ata mendojnë për një raketë që lëshon në hapësirë. "Rocket" mund të nënkuptojë një lloj motori. Fjala gjithashtu mund të nënkuptojë një automjet që përdor atë motor. Si shumica e motorëve, raketat digjen karburant. Shumica e motorëve me raketa e kthejnë karburantin në gaz të nxehtë. Motori shtyn benzinin nga shpina. Gazi bën që raketa të ecë përpara. Një raketë është e ndryshme nga një motor jet. Një motor reaktiv ka nevojë për ajër për të punuar. Një motor rakete nuk ka nevojë për ajër. Ajo mbart me vete gjithçka që

duhet.Një motor raketash punon në hapësirë,ku nuk ka ajër.Njerëzit që punojnë në raketa duhet të ndërtojnë përfundimisht një pjesë të makinerive që funksionojnë në mënyrë efikase që kanë shumë dukuri të ndërlikuara fizike dhe kimike të pranishme që duhet të kuptohen plotësisht.Suksesi i raketës varet nga njohja dhe përvoja e ndërtuesit. *(This article is part of the NASA Knows! (Grades K-4) series,2011)*1927:Televizion-Pas zhvillimit të radios,transmetimi i një imazhi ishte hapi tjetër logjik. Televizioni i hershëm përdori një disk mekanik për të skanuar një imazh.Si adoleshente në Jutë,Philo T. Farnsworth ishte i bindur që një sistem mekanik nuk do të ishte në gjendje të skanonte dhe të mbledhte imazhe shumë herë në sekondë.Vetëm një sistem elektronik do ta bënte atë.Në 1922,16-vjeçari Farnsworth hartoi një plan për një sistem të tillë,por nuk ishte deri në 1927 që ai bëri transmetimin e parë televiziv elektronik, një linjë horizontale.Një sistem elektronik i transmetimit të imazheve kalimtare të objekteve fikse ose lëvizëse së bashku me tingullin mbi tel ose përmes hapësirës nga aparatet që shndërron dritën dhe tingullin në valë elektrike dhe i rikthen ato në rrezet e dukshme të dritës dhe tingullin e dëgjueshëm. *(Merriam-Webster Dictionary)*1937:Kompjuter-Matematikani dhe fizikani i shtetit të Iowa John Atanasoff hartoi kompjuterin e parë elektronik digjital.Do të përdorte numrat binarë (baza 2,në të cilën të gjithë numrat shprehen me shifrat 0 dhe 1),dhe të dhënat e tij do të ruheshin në kondensatorë. Në 1939 ai dhe studenti i tij Clifford Berry filluan ndërtimin e kompjuterit Atanasoff-Berry(ABC).Një kompjuter është një pajisje elektronike që manipulon informacionin,ose të dhënat. Ka aftësinë për të ruajtur,rikthyer dhe përpunuar të dhënat.Ju tashmë mund ta dini se mund të përdorni një kompjuter për të shtypur dokumente, për të dërguar email,për të luajtur lojëra dhe për të shfletuar Ueb.Ju gjithashtu mund ta përdorni atë për të modifikuar ose krijuar fletëpalosje, prezantime dhe madje edhe video.*(What is a computer?,2020)*1942:Nuclear Power-Energjia bërthamore është një mënyrë e pastër dhe efikase e zierjes së ujit për të bërë avull,i cili kthen turbinat për të prodhuar energji elektrike.Kur bëhet fjalë për efikasitetin dhe besueshmërinë, asnjë burim tjetër i energjisë elektrike nuk mund të përputhet me bërthamën.Termocentralet bërthamore mund të gjenerojnë vazhdimisht energji elektrike në shkallë të gjerë, rreth-orës,për shumë muaj në të njëjtën kohë,pa ndërprerje.Aktualisht, energjia bërthamore furnizon 12 përqind të energjisë elektrike në botë dhe afërsisht 20 përqind të energjisë në Shtetet e Bashkuara.Që nga 2018, një total prej 30 vendeve në të gjithë botën po operojnë 450 reaktorë bërthamorë për prodhimin e energjisë

elektrike.(*GEHitachiNuclearEnergy*)1947:Transistor-Më 23 Dhjetor,inxhinierët e Bell Labs John Bardeen,Walter Brattain dhe William Shockley dhanë demonstrimin e parë publik të transistorit,një komponent elektrik që mund të kontrollonte,amplifikojë dhe gjenerojë rrymë.Tranzistori ishte shumë më i vogël dhe përdorte më pak energji se tubat vakum dhe u përdor në një epokë të pajisjeve elektronike të vogla të lira.Truri juaj përmban rreth 100 miliardë qeliza të quajtura neurone-çelsin e vogël që ju lejon të mendoni dhe mbani mend gjërat.Kompjuterët përmbajnë miliarda "qeliza të trurit" miniaturë gjithashtu.Ata quhen transistorë dhe ato janë bërë nga silikoni, një element kimik që zakonisht gjendet në rërë.Transistorët kanë revolucionarizuar elektronikën që kur u shpikën për herë të parë mbi gjysmë shekulli më parë nga John Bardeen,Walter Brattain dhe William Shockley.Por çfarë janë ata - dhe si funksionojnë?Një transistor është vërtet i thjeshtë dhe me të vërtetë komplekse.Një transistor është një përbërës elektronik miniaturë që mund të bëjë dy punë të ndryshme.Mund të funksionojë ose si një përforcues ose ndërprerës.(*Transistors,Chris Woodford,2020*)1957:Spaceflight-Përdoret për në misionet e fluturimeve në hapësirë të thellë.1974:Kompjuter personal-Një kompjuter me qëllim të përgjithshëm i pajisur me një mikroprocesor dhe i dizajnuar për të ekzekutuar veçanërisht programe komerciale (të tilla si një përpunues fjalësh ose shfletues interneti) për një përdorues individual.(*Merriam-Webster Dictionary,William Boston,2020*)1974:Internet-Vinton Cerf dhe Robert Kahn prodhuan TCP / IP (Protokolli i Kontrollit të Transmisionit / Protokolli i Internetit),i cili përshkruan se si të dhënat mund të ndahen në copa më të vogla të quajtura pako dhe si këto pako mund të transmetohen në destinacionin e duhur. TCP / IP u bë baza për mënyrën se si transmetohen të dhënat përmes Internetit. Interneti përgjithësisht përcaktohet si një rrjet global që lidh miliona kompjuterë.Më shumë se 190 vende janë të lidhura në shkëmbime të të dhënave, lajmeve dhe opinionëve.Sipas statistikave të drejtpërdrejta të Internetit,që nga 12 gusht 2016 kishte rreth 3,432,809,100 përdorues të Internetit në të gjithë botën.Numri i përdoruesve të Internetit përfaqëson gati 40 përqind të popullsisë në botë.Numri më i madh i përdoruesve të Internetit sipas vendit është Kina,e ndjekur nga Shtetet e Bashkuara dhe India.Miliardi i parë e përdoruesve të Internetit në mbarë botën u arrit në 2005. (*Internet,Vangie Beal*)2012:CRISPR-Biokimisti amerikan Jennifer Doudna dhe mikrobiologu francez Emmanuelle Charpentier zhvilluan CRISPR-Cas9,një metodë për redaktimin e gjeneve - domethënë,duke bërë ndryshime në sekuencat e ADN-së.Redaktimi i gjeneve ka potencialin

për të trajtuar shumë sëmundje,por gjithashtu hap fushën e etikës gri të krijimit të njerëzve projektues.Teknologjia CRISPR është një mjet i thjeshtë por i fuqishëm për redaktimin e gjenomit.Ai lejon studiuesit të ndryshojnë me lehtësi sekuencat e ADN-së dhe të modifikojnë funksionin e gjenit.Shumë aplikime të mundshme të saj përfshijnë korrigjimin e defekteve gjenetike, trajtimin dhe parandalimin e përhapjes së sëmundjeve dhe përmirësimin e të lashtave.Sidoqoftë,premtimi i tij ngre shqetësime etike.*(What is CRISPR?,Aparna Vidyasagar,2018)*2017:Inteligjencë artificiale-Inteligjenca artificiale (AI) i referohet simulimit të inteligjencës njerëzore në makineritë që janë programuar të mendojnë si njerëz dhe të imitojnë veprimet e tyre.Termi gjithashtu mund të zbatohet për çdo makinë që shfaq tipare të lidhura me një mendje njerëzore siç është mësimi dhe zgjidhja e problemeve.Kuptimi i Inteligjencës Artificiale-Kur shumica e njerëzve dëgjojnë termin inteligjencë artificiale,gjëja e parë që ata zakonisht mendojnë janë robotët.Kjo sepse filmat dhe romanet me buxhet të mëdhenj enden histori për makina të ngjashme me njerëzit që shkatërrojnë Tokën.Por asgjë nuk mund të jetë më larg nga e vërteta.Inteligjenca artificiale bazohet në parimin që inteligjenca njerëzore mund të përcaktohet në atë mënyrë që një makinë të mund ta imitojë me lehtësi atë dhe të ekzekutojë detyra, nga më e thjeshta tek ato që janë edhe më komplekse.Qëllimet e inteligjencës artificiale përfshijnë mësimin,arsyetimin dhe perceptimin.

(Artificial Intelligence (AI), Jake Frankenfield & Grodon Scott, 2021)

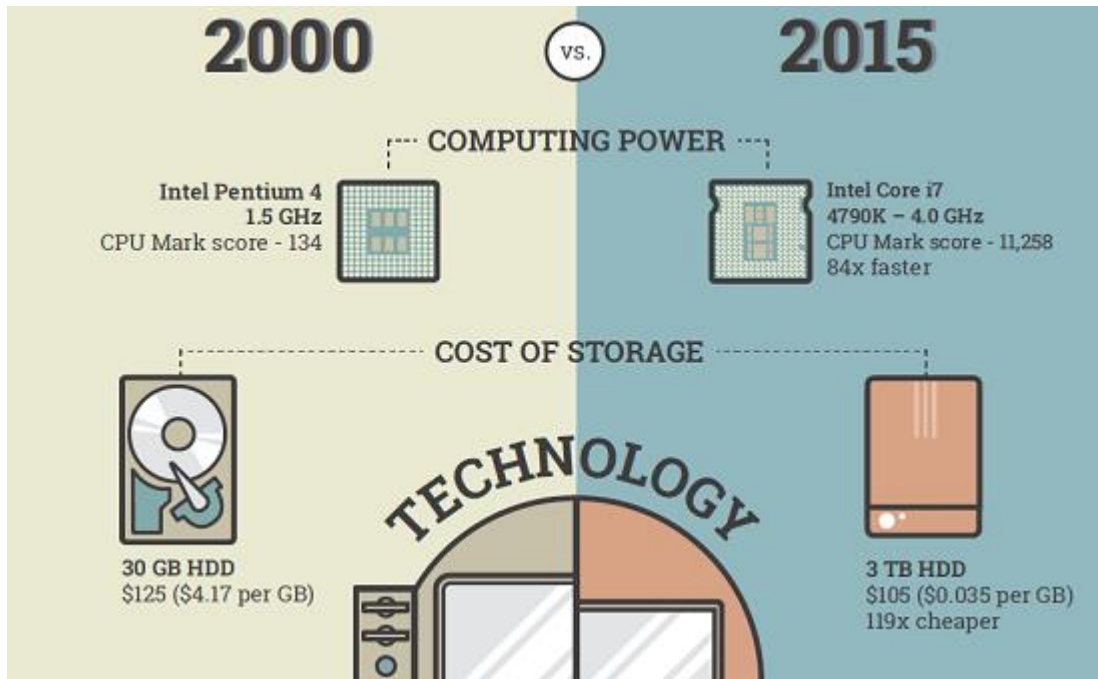

Figura 1. Ndryshimet e teknologjisë

(Tech Time Machine! A Look at the Evolution of IT from 2000-2015, Peter (Spiceworks), 2015)

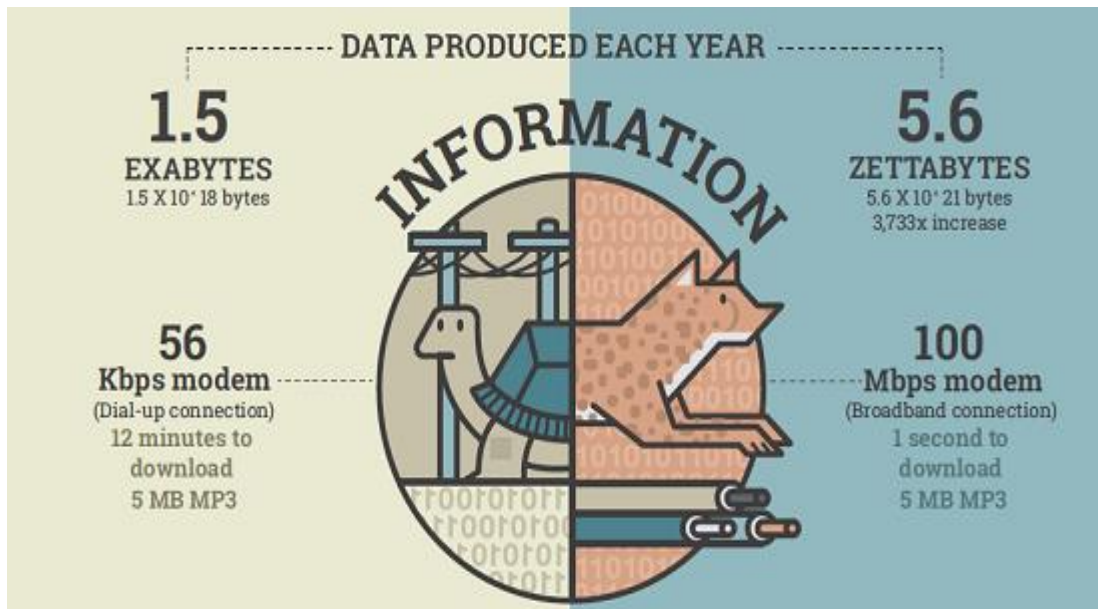

Figura 2. Ndryshimet e informacionit

(Tech Time Machine! A Look at the Evolution of IT from 2000-2015, Peter (Spiceworks), 2015)

2.1.2 Pse teknologjia është e rëndësishme në jetën tonë të përditshme?

Është një mjet thelbësor që nuk mund ta shmangim, ajo luan një rol të rëndësishëm në pjesën më të madhe të jetës sonë. Teknologjia në thelb shfrytëzon mjetet, teknologjitë dhe strategjitë e përdorura për të na ndihmuar të zgjidhim problemet dhe thjesht ta bëjmë jetën tonë më të mirë dhe më të lehtë për të jetuar në një farë mënyre. Teknologjia është e pashmangshme në jetën tonë të përditshme. Kjo për faktin se jeta pa teknologji është e pakuptimtë në botën dinamike të sotme. Teknologjia, e cila bashkon mjetet për të promovuar zhvillimin, përdorimin dhe shkëmbimin e informacionit, ka si qëllim kryesor të bëjë detyrat më të lehta dhe zgjidhjen e shumë problemeve të njerëzimit. Kur teknologjia përparon dhe e bën jetën tonë edhe më të përshtatshme, duhet të theksojmë se sa e dobishme është për jetën tonë. Imagjinoni jetën pa teknologji tani, çfarë lloj jete kemi? Teknologjia është pjesë e jetës sonë dhe është një nga elementët kryesorë për mbijetesën e njerëzimit në një botë me fazë të shpejtë. Zhvillimi i teknologjive të reja ndihmon për të shpëtuar jetë; përmirëson punën dhe e bën botën më të mirë. Teknologjia ndihmonë disa vende në zhvillim të kenë një infrastrukturë më të fortë që do të thotë gjithashtu transport më të mirë, shkolla më të mira, spitale dhe shërbime të tjera komunale dhe qasje në kujdesin shëndetësor. Askush tjetër nuk ka ndryshuar mënyrën e jetesës sonë sikurse teknologjia, dhe kjo është pikërisht arsyeja pse teknologjia është dhe do të jetë gjithmonë aq e rëndësishme. Kështu që teknologjia është e rëndësishme në jetën tonë të përditshme në shumë mënyra që ne nuk mund t'i injorojmë me qëllim. (*Why Technology Is Important In Our Daily Life, 2019*) Teknologjia u shërben një sërë qëllimesh dhe do të thotë gjëra të ndryshme për njerëzit e ndryshëm. Ndërsa disa nuk kanë dëshirë të përqafojnë përparime të reja teknologjike, shumica prej nesh kanë një formë teknologjie në familjen tonë. Smartphone dhe kompjuteri shtëpiak janë ndoshta dy pjesët e teknologjisë që shumica e familjeve kanë. Teknologjia ka ndryshuar jetën tonë duke ndikuar në sektorët kryesorë të shoqërisë siç janë arsimit, shëndetësia, komunikimi, biznesi dhe transporti. Arsim-Metoda tradicionale e mësimdhënies e cila përfshin libra shkollorë dhe mësimdhënës është vjetëruar dhe është dëshmuar joefikase. Duke ecur përpara në shekullin e 20-të, ne kemi parë përmirësime të ndryshme teknologjike dhe është koha që teknologjia ndryshoi sektorin arsimor. Zbatimi i teknologjisë në arsim ka sjellë si metoda të reja ashtu edhe teknologji të re që lehtësojnë arsimin në një mënyrë moderne. Metodatat e reja shkencore përfshijnë përdorimin

e softuerit të mësimit elektronik ose shfaqjen e videos tek studentët, të cilat i ndihmojnë ata të kuptojnë temat për shkak të përdorimit të animacionit dhe përmbajtjes interaktive që i bën studentët të përqendrohen në këtë temë për shkak të videos ose rrëshqitjeve tërheqëse. Kërkesa nga studentë-Fëmijët kërkojnë një lloj edukimi i cili i ndihmon ata të kuptojnë lehtësisht temat dhe ndihmojnë më pas të përqendrohen, teknologjia aktuale i shërben qëllimit të saktë dhe i ndihmon ata të kuptojnë dhe ruajnë informacionin lehtë. Kërkesa nga mësuesit-Mësuesit gjithashtu nuk mund të vijnë me gjëra inovative çdo herë për të mësuar fëmijëve disa tema, kështu që kthehen drejt teknologjisë për t'i ndihmuar ata të shpjegojnë lehtësisht temat të cilat nga ana tjetër do t'i ndihmojnë fëmijët të kuptojnë lehtësisht temat. Fëmijët janë amtar dixhital-Fëmijët që ndërveprojnë me teknologjinë në një moshë të re i kanë bërë ata të kuptojnë teknologjinë më mirë se shumica e të rriturve. Materiali interaktiv dhe tërheqës i ndihmon ata të mësojnë aftësi të ndryshme si multitasking, të cilat do t'i ndihmojnë ata në të ardhmen. Fëmijët mund të mësojnë me ritmin e tyre-Me teknologjinë e tanishme fëmijët kanë lirinë të studiojnë me ritmin e tyre, të shkojnë përsëri në tema dhe të mësojnë hap pas hapi kjo nuk është e mundur në mësimin në klasë ku ata duhet të vazhdojnë me ritmin e mësuesit. Me teknologjinë, nuk ka kufizime-Tekstet shkollore dhe mësuesit ndihmojnë vetëm në kuptimin ose shpjegimin e një pjese të informacionit, por me teknologjinë e re studentët mund të shfletojnë në rrjet dhe të zbulojnë të gjitha informacionet që ata dëshirojnë, kjo i ndihmon ata të zgjerojnë horizontet e tyre dhe të fitojnë njohuri shtesë. Teknologjia ka fuqinë për të forcuar marrëdhëniet midis mësuesve dhe studentëve-Teknologjia i ndihmon studentët të përdorin të gjitha informacionet që ata dëshirojnë dhe mësuesit të vijnë me mënyra krijuese për të bashkëvepruar me studentët dhe i ndihmojnë ata të testojnë njohuritë e tyre dhe t'i bëjnë ata të mendojnë jashtë kutisë, kjo ndihmon në forcimin e marrëdhënieve nxënës-mësues. Shumë burime-Studentët kanë shumë më tepër burime përveç teksteve shkollore, të cilat mund t'i drejtojnë për informacion si tablet, smartphone, ebooks dhe video arsimore në internet. Teknologjia i mban fëmijët të angazhuar-Teknologjia tërheq vëmendjen e studentëve dhe i motivon ata të përqendrohen dhe kuptojnë temat në një mënyrë më të mirë. Teknologjia është e nevojshme për të pasur sukses jashtë arsimit fillor dhe të mesëm-Ne jetojmë në një mjedis dinamik ku gjithçka ndryshon vazhdimisht, ku humbja e mundësive nuk është një opsion. Teknologjia i ndihmon studentët të kuptojnë nevojat në rritje dhe i ndihmon ata të

mësojnë aftësitë e nevojshme për të shkëlqyer nga të gjithë në këtë fushë. (*Here are the Importance of Technology in education, Karen Pena, 2019*)

Shëndetësia-Përparimet në teknologjinë mjekësore kanë lejuar që mjekët të diagnostikojnë dhe trajtojnë më mirë pacientët e tyre që nga fillimi i praktikës profesionale të mjekësisë. Falë zhvillimit të vazhdueshëm të teknologjisë në fushën mjekësore, shumë njerëz janë shpëtuar dhe cilësia e përgjithshme e jetës vazhdon të përmirësohet me kalimin e kohës. Nga të gjitha industritë në të cilat teknologjia luan një rol vendimtar, kujdesi shëndetësor është padyshim një nga më të rëndësishmit. Ky bashkim është përgjegjës për përmirësimin dhe shpëtimin e jetës së panumërta në të gjithë botën. (*Healthcarebusinessstech*)

Dixhitalizimi i Rekordëve Shëndetësore-Rekordet Elektronike të Shëndetit (EHR) që zëvendësojnë të dhënat e vjetra të letrës kanë qenë një ndërrues masiv i lojës për të gjithë në botën mjekësore. Asistentët mjekësorë për profesionistët e kodimit mjekësor tek infermierët e regjistruar janë vetëm një pjesë e vogël e roleve që janë ndikuar nga ky zbatim i gjerë në industri. Infermierët dhe teknikët janë përgjegjës për futjen e të dhënave të pacientëve në një sistem qendror, të dixhitalizuar. Emërimet mjekësore dhe koduesit emërimet azhurnojnë të dhënat e pacientëve me kode diagnostikuese (siç janë rezultatet e provës) dhe paraqesin pretendime mjekësore tek kompanitë e sigurimeve. Jo vetëm që pacientët mund të përdorin të dhënat e tyre me një klikim të një butoni, por gjithashtu sigurohet që gabimet kapen më shpejt (pa qenë e nevojshme të bëjnë kujdes me shkrimin e mjekëve të pallexueshëm).

Kujdesi më i madh për pacientët

EHR mund të paralajmërojë automatikisht mjekun trajtues për çështje të mundshme (të tilla si alergji ose intoleranca ndaj ilaçeve të caktuara). EHR-ve mund të arrihen nga pothuajse çdo strukturë mjekësore, e cila është jashtëzakonisht e dobishme për mjekët që vlerësojnë pacientë jo-lokalë (dhe thelbësore nëse pacienti nuk përgjigjet).

Lehtësia e rrjedhës së punës-Përmbledhësit mjekësorë dhe koduesit janë disa prej punonjësve shëndetësorë me më shumë ndikim, dhe - sipas Byrosë së Statistikave të Punës - kërkesa për këtë sektor pritet të rritet me 13% nga 2016 në 2026. Futja e EHR-ve vetëm e ka bërë jetën më të lehtë për fajësit mjekësorë dhe koduesit. Futja e të dhënave në një sistem të kompjuterizuar është shumë më pak kohë se sa metodat e bazuara në letër, dhe zvogëlon rrezikun e gabimeve në të dhënat e pacientëve dhe detajet financiare. Qasja në të dhënat e

pacientëve në mënyrë dixhitale gjithashtu lejon ekspertët e kodimit mjekësor të punojnë nga shtëpia, duke rritur efikasitetin dhe produktivitetin. Ruajtja më e mirë dhe më e sigurt e të dhënave-Teknologjia e kompjuterave në cloud lejon që masat e informacionit të ruhen me një kosto të ulët të pabesueshme, të gjitha pa kufizimet (dhe shpenzimet) e pajisjeve ose serverave shtesë. Me një besim të shtuar në sistemet EHR, Magazinimi Cloud mbron nga humbja e të dhënave të ndjeshme me kopje rezervë të fortë dhe shërbime të rimëkëmbjes.

Big Data dhe The Cloud-"Big Data" është fjala kryesore e epokës dixhitale, dhe shpesh gërshetuar me të dhëna elektronike shëndetësore. Termi i referohet shumave të mëdha të të dhënave të cilat janë mbledhur, përpunuar dhe përdorur për analitikë. Kur analizohet nga ekspertët e të dhënave, ky informacion ka përfitime të shumta, siç janë:

- Ulja e kostove të kujdesit shëndetësor
- Parashikimi i epidemive
- Shmangia e vdekjeve të parandalueshme
- Përmirësimi i cilësisë së jetës
- Ulja e mbeturinave të kujdesit shëndetësor
- Përmirësimi i efikasitetit dhe cilësisë së kujdesit
- Zhvillimi i ilaçeve dhe trajtimeve të reja (*Digitalization of Health Records, 2019*)

Komunikim & Biznes-Me kalimin e viteve, metodat e komunikimit kanë evoluar nga mesazhet me tekst të thjeshtë dhe thirrjet audio deri te thirrjet video më të mira dhe platformat chat që ofrojnë shërbime të tjera të komunikimit. Ndikimi i teknologjisë në komunikim ka ndikuar si individët ashtu edhe bizneset. Mbizotërimi i teknologjisë së komunikimit të biznesit ka detyruar kompanitë të investojnë shumë në shërbimet e komunikimit teknologjik si për punonjësit, ashtu edhe për klientët e saj. Kjo ka rezultuar jetike në strategjitë e marketingut midis shërbimeve të tjera të ofrimit të klientëve. Qoftë në biznes, qoftë në jetën personale, teknologjia ka përmirësuar komunikimin. Mënyrë e thjeshtë për anketimin e produkteve dhe shërbimeve-Sondazhet janë shumë të rëndësishme. Ata u japin kompanive përshtypje mbi shikimin e klientëve mbi produktet ose shërbimet e ofruara. Përpara përparimit të teknologjive të biznesit, sondazhet ishin shumë të vështira për t'u kryer. Kompanitë mbështeteshin në postat nga klientët të cilët mezi bënin një përpjekje të japin përshtypjet e tyre. Sot, sondazhet bëhen thjesht përmes internetit. Kjo është një metodë e shpejtë dhe efikase

që kursen kompaninë kohë dhe para.Ndërveprimi social me klientët ose konsumatorëve-Përmes teknologjisë së biznesit,kompanitë mund të hapin uebfaqe zyrtare të ndërmarrjeve përmes të cilave klientët inkurajohen të vizitojnë.Përmes këtyre faqeve të internetit, kompania bashkëvepron me klientët.Klientët mund të japin komentet e tyre për çështje të veçanta dhe pas kësaj të marrin një përgjigje gjithëpërfshirëse nga ekipi mbështetës i kompanisë.Kompanitë gjithashtu mund të bashkohen në platformat e mediave sociale nga të cilat klientët e tyre mund të ndjekin ato,si Instagram ose Facebook.Këto platforma mund të përdoren nga kompanitë për të njoftuar lëshimin e produkteve të reja ndër të tjera. Video konferenca-Lejon komunikimin një-në-një në distancë të gjatë midis anëtarëve të një organizate ose biznesi.Video konferencat mund të përdoren në takimin e biznesit.Përdorimi i rrjeteve të digjitalizuara për të komunikuar-Transmetimet me brez të gjerë dhe satelitor mundësojnë komunikime efikase të biznesit përmes telefonave të zyrës ose dërgimin e një skedari në një printer specifik kur jeni milje larg nga zyra.Shërbime të mesazheve me tekst-Në ditët e lashta, letrat dikur shkruheshin të postuara dhe duheshin disa javë ose muaj para se të arrinin te marrësi.Këto ditë tekstet ju mundësojnë të dërgoni mesazhe me prekjën e një butoni në çdo cep të botës.Platformat e rrjeteve sociale-Platformat e rrjeteve sociale kanë shkaktuar një zhvendosje 360 gradë në mënyrën se si bashkëveprojmë.Përmes platformave të tilla si instagram,facebook,twitter ndër të tjera përdoruesit mund të komunikojnë përmes komenteve, pëlqimeve apo edhe profileve dhe statusit të tyre.Këto platforma thyejnë pengesën e fesë, distancës ose racës dhe lejojnë komunikimin global.Thirrje falas në internet-Përmes disa faqeve të mediave sociale thirrjet falas mund të bëhen pa tarifa transportuese thjesht duke pasur një lidhje interneti.Thirrjet në internet ofrohen nga faqe të tilla si whatsapp apo edhe skype. *(Role of Technology in Communication)*

Transporti-Sistemet e transportit rreth të cilave është ndërtuar bota moderne janë në prag të një transformimi të rëndësishëm.Sistemet inteligjente të transportit (ITS) po e bëjnë menaxhimin e drejtimit dhe trafikut më të mirë dhe më të sigurt për të gjithë.Infrastruktura e butë - fusha e koncepteve, politikave dhe legjislacionit - po evoluon me shpejtësi për të akomoduar kërkesën për investime globale në infrastrukturën e transportit të vështirë. Teknologjia është duke u bërë lidhjen e të dyve pasi automjetet dhe infrastruktura mbi të cilën veprojnë bëhen më të lidhura.Trafiku dhe rritja e popullsisë krijojnë kërkesë për më shumë infrastrukturë transporti, por shumë juridiksione nuk kanë para ose hapësirë të mjaftueshme

për të ndërtuar më shumë rrugë dhe hekurudha. Teknologjia e re për komunikimet në rrugë do të ndryshojë në mënyrë dramatike mënyrën e funksionimit të automjeteve dhe sigurimin e informacionit dhe aftësive për një menaxhim më të mirë, në kohë reale të trafikut - nëse ekziston infrastruktura e nevojshme e rrjetit.

2.2 Coronavirus (Covid-19)

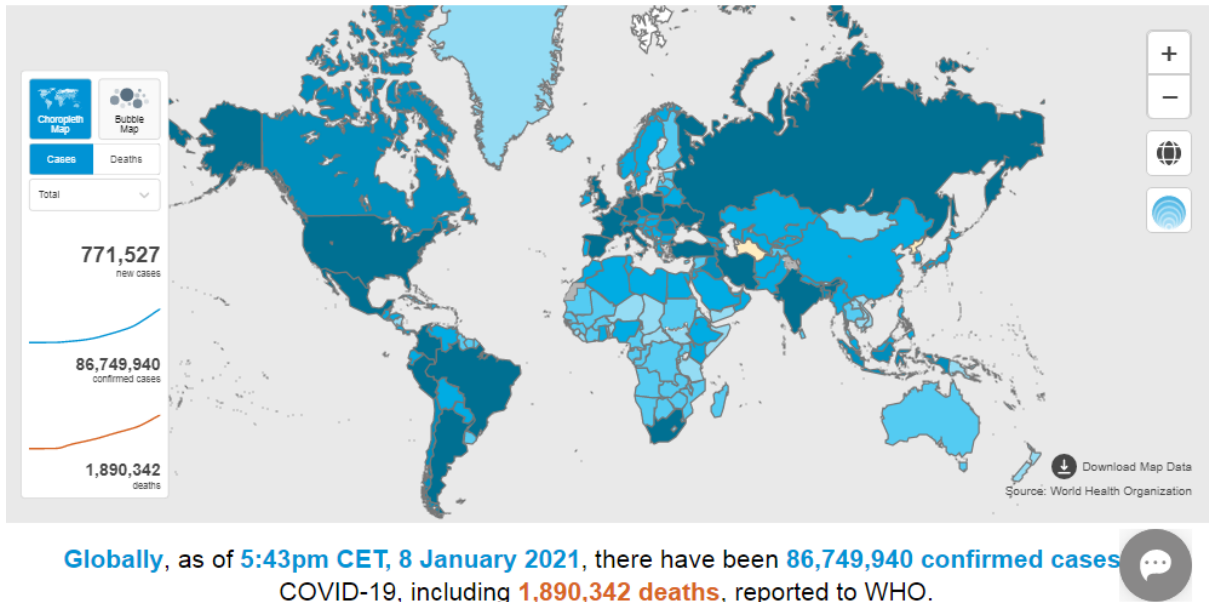

Figura 3. Grafiku i gjendjes aktuale të coronavirus në botë

(WHO, 2021)

Duke e parë këtë grafik, na trishton fakti se sa shumë njerëz kemi humbur dhe po humbim në këtë “luftë” kaq të vështirë për njerëzimin. Duhet të jemi më të bashkuar shpirtërisht dhe të distancuar fizikisht më shumë se gjdo herë më parë, duke i vlerësuar disa gjërat që na duken të vogla por në fakt kanë rëndësi shumë të madhe. Në të gjithë botën, fillestarët e teknologjisë po vendosin inovacione kryesore në shërbim të punëtorëve të vijës së parë. Shumë përdorin inteligjencën artificiale dhe kompjuterin cloud për të ndihmuar organizatat të përpunojnë të dhëna, duke dhënë njohuri të reja për të ndihmuar në luftën kundër virusit. Disa kompani e kanë vënë në dispozicion falas programin e tyre për ata që kanë më shumë nevojë. (*8 ways entrepreneurs are fighting COVID-19, 2020*) Teknologjitë e informacionit dhe komunikimit luajtën rol të madh në mbështetjen e stilit të jetës tonë të re, duke përfshirë vetë-karantinë, punën nga shtëpia, konferencat virtuale, edukimin në internet dhe monitorimin e largët të

pacientit. Mbledhja e të dhënave, përpunimi dhe analiza, mbikëqyrja, gjurmimi i kontakteve dhe eHealth, përdoren për të përballuar dhe kontrolluar ndikimin e pandemisë. Pas arritjeve të atyre që punojnë në vijën e frontit COVID-19 ka shumë organizata dhe sipërmarrës që bëjnë ç'është e mundur për të ndihmuar. Në të gjithë globin, këto kompani po përdorin gjithçka, nga programet kompjuterike dhe robotikët te bashkëpunimi i mirë i modës së vjetër për të luftuar kundër sëmundjes.

Takeoff Technologies

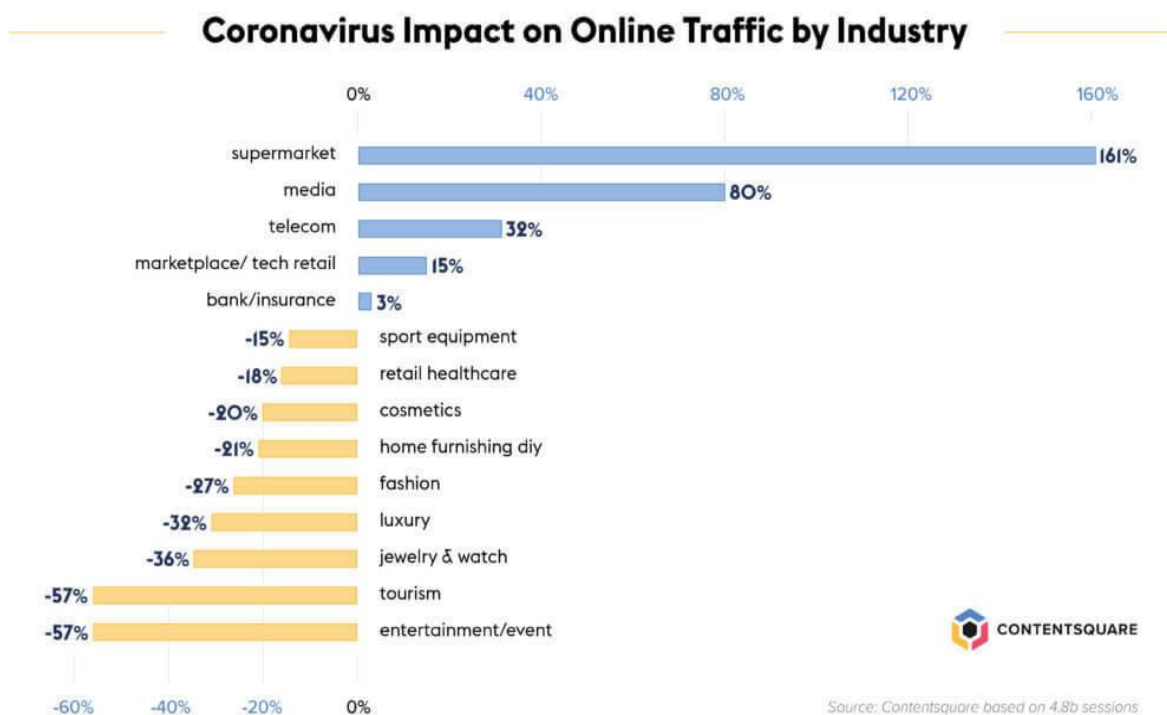

Figura 4. Grafiku coronavirus impact on online traffic by industry

(Contentsquare, Jean-Marc Bellaiche, 2020)

Dyqanet ushqimore kanë parë një rritje të shitjeve në internet gjatë pandemisë, dhe shumë prej tyre kanë rritur shërbimet e porosisë dhe shpërndarjes dixhitale për t'u përballuar. Por përmbushja e porosive në internet mund të jetë e ndërlikuar kur personeli është i ngushtë dhe rrugicat e dyqaneve janë të mbingarkuara. Hyni në firmën e teknologjisë me pakicë me bazë në SHBA Takeoff Technologies dhe "qendrat e mikro-përmbushjes" së saj. Krijon depo mini

në pjesën e pasme të dyqaneve ushqimore të cilat përdorin robotë për të përgatitur porositë e klientëve. Kjo ndihmon në distancimin shoqëror dhe lejon bizneset lokale pa depot ekzistuese të automatizuara të konkurrojnë në ushqimin në internet - një trend që pritet të përshpejtohet nga COVID-19. Gjatë pandemisë njerëzit në të gjithë botën kanë qenë vetë-izolues. Starling Bank - Duke qendruar në shtëpi, ata kanë varur nga të tjerët për ushqim dhe gjërat e tjera të domosdoshme. Por si t'i paguajmë? Firma britanike e fintech Starling Bank ka një zgjidhje: një kartë debiti që lejon një person të besuar të blejë gjëra në emër të pronarit. "Karta e lidhur" - e lidhur me llogarinë e pronarit - gjithashtu heq nevojën për çdo shkëmbim fizik parash ose çekesh, duke siguruar një shtresë shtesë mbrojtjeje për një person të prekshëm. Mastercard dhe firma e kartave me parapagim PFS gjithashtu kanë zhvilluar alternativa parash për kujdestarët dhe vullnetarët e Britanisë. Lunit-Kompania e programeve mjekësore koreano-jugore Lunit zhvillon programe të inteligjencës artificiale që mund të diagnostikojnë sëmundjet e mushkërive përmes imazheve me rreze X. Kompania tani ka vënë në dispozicion falas programin e saj online. Spitalet në Brazil, si dhe Koreja e Jugut, janë në gjendje të ngarkojnë deri në 20 raste në ditë për diagnozën e AI. Kompania thotë se inovacionet si AI kanë qenë një kontribues i rëndësishëm në rrafshimin e kurbës së rasteve COVID-19 në Korenë e Jugut. Dawex - Të dhënat do të luajnë një rol të madh në mposhtjen e COVID-19 - qoftë kjo përmes skemave gjurmuese, programeve të testimit ose të kuptuarit se si funksionon virusi. Shkëmbimi ndërkombëtar i të dhënave online në Francë, Dawex ka krijuar një iniciativë për Shkëmbimin e të Dhënave COVID-19. Ai hap platformën e Dawex falas për kompanitë dhe organizatat që kanë nevojë të shkëmbejnë të dhëna jo personale për studime në lidhje me virusin koronavirus dhe duke kufizuar dëmin e tij ekonomik.

Optibus

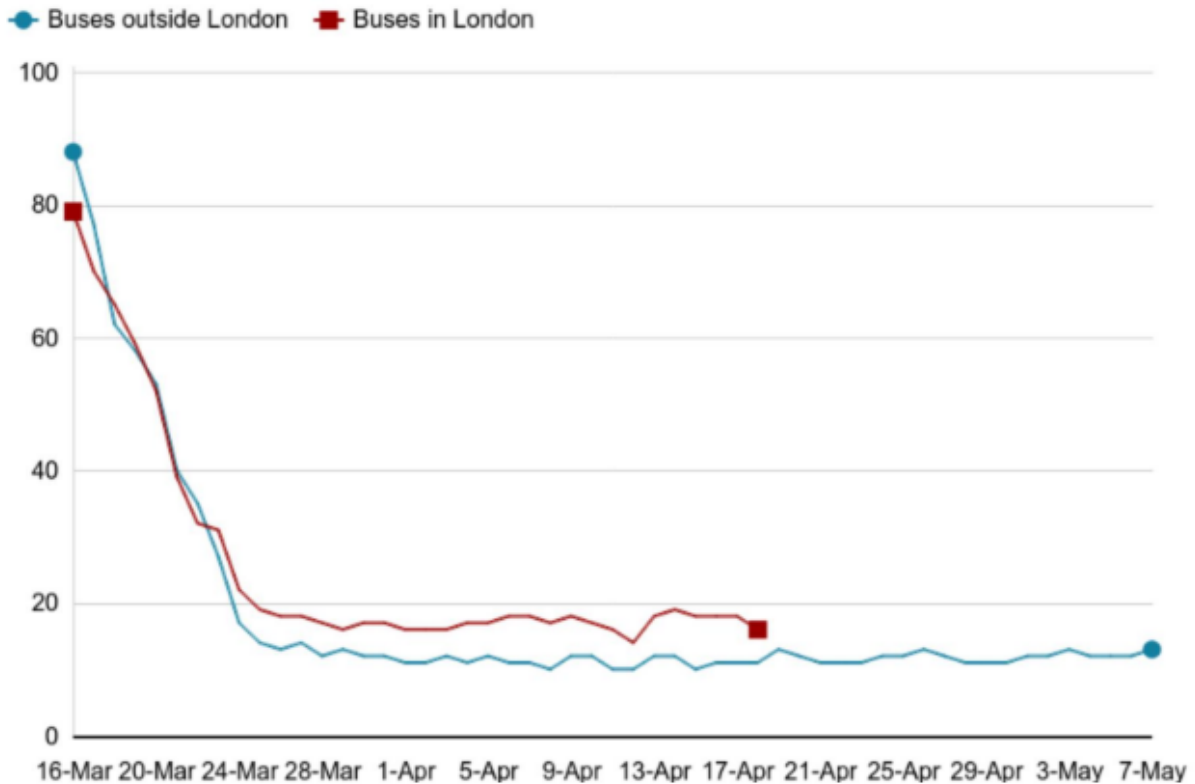

Figura 5. Grafiku buses outside London and buses in London

(BBC, England, 2020)

Ndërsa kombet përpiqen të rinisin ekonominë e tyre, bërja e njerëzve për të punuar është thelbësore. Për fat të keq, ajo mbetet një sfidë e madhe, me rreziqet e mbipopullimit dhe ngjitjes ende shumë reale. Në të njëjtën kohë, ka ndërprerje të shërbimeve përmes mungesës së personelit dhe destinacioneve të mbyllura. Si rezultat, numrat e pasagjerëve janë në rënie. Në Mbretërinë e Bashkuar muajin e kaluar, raporton BBC, rreth 40% e shërbimeve të autobusëve mbanin vetëm 10% të vëllimeve të zakonshme të pasagjerëve. Kompania e teknologjisë së transportit, Optibus, shpreson se njohuritë e saj mund të përmbysin këto trende. Ajo po ofron agjensi të transportit masiv shërbime të planifikimit pa kosto deri në korrik për të gjetur rrugët më të mira, oraret e ekuipazhit dhe kostot për të ndihmuar udhëtimet masive në moshën COVID-19 të funksionueshme. Mirakl - Një nga problemet më të mëdha në pandemi ka qenë mënyra se si të sigurohemi që pajisjet mbrojtëse dalin në vijën e parë. Firma e tregtisë elektronike Mirakl ka bashkëpunuar me qeverinë franceze për të krijuar një platformë me një ndalesë ku prodhuesit, shpërndarësit dhe nënkontraktorët mund të komunikojnë mbi porositë e pastruesve të duarve për përdorim mjekësor. Ndërsa prodhimi i produktit është rritur në

Francë dhe në të gjithë botën, pa linja të qarta komunikimi mund të mos shkojë në spitale kur dhe ku është më e nevojshme. (*Networking Technologies to Combat the COVID-19 Pandemic, 2021*) Situata e krijuar me pandemi ka aktivizur drejtuesit e platformave teknologjike në ndryshimin dhe krijimin e mundësive të reja për konsumatorët e tyre. Bota ndodhet në një kohë mjaftë të vështirë ndoshta në kohën më të vështirë të saj, pasi që gjindemi në mes të një pandemie. Jeta e të gjithë neve është e rrezikuar nga diçka e pa dëgjuar më parë dhe e padukshme poashtu shumë pak e njohur edhe për shkenctarët dhe doktorët.

2.3 Teknologjia në kohë pandemie

Shumë prej nesh tashmë kishim përdorur telefonat tanë për shumicën e orëve gjatë ditës, por tani që jemi duke zbatuar distancën sociale në shtëpi për shkak të masave aktuale për parandalimin e përhapjes më të madhe të Covid-19, teknologjia digjitale është bërë më e rëndësishme se kurrë më parë. Tani që nuk jemi në gjendje të takohemi në kontaktin e drejtpërdrejt me njerëz, komunikimi i largët përmes pajisjeve digjitale, është thelbësore për të qëndruar të lidhur me familjarët, miqtë dhe bashkëpuntorët tanë. Teknologjia e informacionit ka transformuar mënyrën e punës së njerëzve. Tregtia Elektronike (e-commerce) ka lëshuar edhe një revolucion, i cili po ndryshon mënyrën e blerjes dhe shitjes së biznesit dhe produkteve të shërbimeve. Shoqëruar me blerjen dhe shitjen e informacionit, produkteve dhe shërbimeve përmes rrjeteve të komunikimit kompjuterik, tregtia elektronike ndihmon në zhvillimin e tregtisë tradicionale përmes mënyrave të reja të transferimit dhe përpunimit të informacionit, pasi që informacioni është në qendër të çdo aktiviteti tregtar. Informacioni transferohet në mënyrë elektronike nga kompjuteri në kompjuter, në një mënyrë të automatizuar. (*E-commerce, The cutting edge of business, Kamlesh K Bajaj, 2005*) Gjatë viteve të fundit, me miratimin e shpejtë të komunikimit me bandë të gjerë dhe përparimet në kapjen dhe shpërndarjen e përmbajtjes multimediale, takimet dhe leksionet e bazuara në internet, të referuara gjithashtu si takime elektronike dhe leksione elektronike, janë bërë të njohura në mesin e bizneseve dhe institucioneve akademike sepse të kursimeve dhe aftësive të tyre të kostos në sigurimin e edukimit të vetë-ritmit dhe qasjes dhe rikuperimit të përshtatshëm të përmbajtjes. Në fakt, arritjet teknologjike në kapjen, analizën, aksesin dhe shpërndarjen e mediave për takime elektronike dhe leksione elektronike kanë rezultuar tashmë në disa sisteme punë që aktualisht janë me përdorim të rregullt. (*An overview of technologies for e-*

meeting and e-lecture, B. Erol & Y. Li, 2005) E-learning siç e dimë që ka ekzistuar për dhjetë vjet apo më shumë. Gjatë asaj kohe, ajo ka dalë nga të qenit një ide radikale, efektiviteti i së cilës ende nuk ishte provuar. Thjeshtë thelbi i planeve të shumta të biznesit dhe një shërbim i ofruar nga shumica e kolegjeve dhe universiteteve. Para se të flisni se ku po shkon e-mësimi. Sfidat nuk do të jetë në mënyrën e të mësuarit, por në mënyrën e përdorimit të të mësuarit për të krijuar diçka më shumë, për të komunikuar. Të mësuarit dhe të jetuarit, mund të thuhet, përfundimisht do të bashkohen. (*E-learning, Stephen Downes, 2005*) Teaster dhe Blieszner (1999) thonë se termi mësim në distancë është aplikuar në shumë metoda mësimore: megjithatë, dallimi i tij kryesor është që mësuesi dhe nxënësi të jenë të ndarë në hapësirë dhe ndoshta në kohë. Desmond Keegan (1995) jep përkufizimin më të plotë. Ai thotë se arsimimi dhe aftësimi në distancë vijnë nga ndarja teknologjike e mësuesit dhe nxënësit, e cila e çliron studentin nga nevoja për të udhëtuar në “një vend të caktuar, në një kohë të caktuar, për të takuar një person të caktuar, në mënyrë që të trajnohet”. Nga këto përkufizime mund të shohim që nxënësi dhe mësuesi ndahen nga hapësira, por jo domosdoshmërisht nga koha. Kjo do të përfshinte video të kompresuar, e cila dorëzohet në kohë reale. Siç u tha më parë, ky lloj i udhëzimeve për video të drejtpërdrejta është mjeti me rritjen më të shpejtë të mësimin në distancë sot. Me izolimin e papritur, mbylljen e shumë shkollave, dyqaneve dhe shumë objekteve me rëndësi për jetesën e popullsisë, zgjidhja e vetme për vazhdimin e funksionimit disi normal të jetës ishin platforma të ndryshme elektronike siq u cekën dhe më lartë E-commerce, E-meetings, Distance Learning. Me rritjen e personave të infektuar me virus, shumë vende njoftuan për mbylljen e parqeve, shkollave ose universiteteve, dyqaneve, hoteleve dhe kafiterive, poashtu mbylljen edhe të kufirit. Duke u bazuar në këto rregulla të cilat e kufizonin lëvizjen e lirë, të gjithë gjetën mbështetjen e duhur tek teknologjia duke e shfrytëzuar paisjet e saj për të kryer të gjitha nevojat pa i thyer rregullat. Ne po jetojmë në kohë të jashtëzakonshme. Distancimi shoqëror dhe izolimi e sidomos fjala quarantine janë bërë terma të rinj dhe të përditshëm në fjalorin tonë. Mirëpo padyshim se ne do të jemi deshmitarë të historisë.

3 DEKLARIMI I PROBLEMIT

Besoj që deri tani shtjelluam kogja pika për teknologjinë,gjdo ditë teknologjia po e ndryshon botën,po përmirëson fushat më të rëndësishme të jetës sonë,ne kemi diskutuar edhe se si ndikon e ndihmon IT në kohë pandemie sidomos për vazhdimin e mësimin dhe punës online,po sado që flasim për teknologjinë poashtu dhe për sistemet e informacionit gjithmonë ka edhe diqka për të thënë,kjo fushë nuk ka një fund gjdo ditë krijohet,ndryshohet,përmirësohet diqka e re.IT dhe viteve të fundit dhe SI shfrytëzohen në mënyra të ndryshme nëpër sfera të ndryshme të jetës,duke ndihmuar së pari njeriun pastaj edhe biznese të ndryshme për arritjen e targeteve të tyre.IT dhe SI është përdorur mjaftë shumë dhe më herët por në këtë kohë e pandemis e ka treguar tamam fuqinë e madhe ndihmuese dhe ndikuese që e ka në përmirësimin e jetës tonë.

4 METODOLOGJIA

Për realizimin e këtij punimi jemi ndihmuar nga platforma të ndryshme online duke siguruar të dhënat e duhura pastaj kemi përpunuar ato duke përfitur infomacionet e nevojshme dhe kemi tentuar të bazohemi në platforma sa më të besueshme poashtu për arritjen e rezultateve të dëshiruara nga ne,kemi përdorur pyetësonin të cilin e kanë plotësuar persona nga mosha,prejardhja,shkollim të ndryshme.Ky pyetësor është realizuar në platformën Google Drive.Pyetësoni do të thotë një listë pyetjesh që u drejtohen disa personave në mënyrë që të mblidhen informacione për temë të caktuar,poashtu është listë e shkruar e pyetjeve që u bëhen njerëzve në mënyrë që informacioni të mund të mblidhet. (*Cambridge Dictionary*) Pavarsishtë këtyre për realizimin e këtij punimi me ka ndihmuar edhe eksperiencia dhe profesorët gjatë viteve të studimeve.

5 PREZANTIMI DHE ANALIZA E REZULTATEVE

5.1 Prezantimi dhe Analiza e rezultateve nga pyetësi

Ky pyetësor online është realizuar për arritjen e rezultateve sa më të lehta dhe të shpejta në këtë kohë, pyetësi është krijuar me ndihmën e platformës google drive, përmes pyetjeve kemi tentuar të prekim tema që kanë qenë në interesin tonë poashtu duke u munduar të formulojmë pyetje sa më të kuptueshme për masën njëkohësisht pa prekur asnjëherë privatësinë dhe ruajtjen e të dhënave në formën më të mirë të mundëshme.

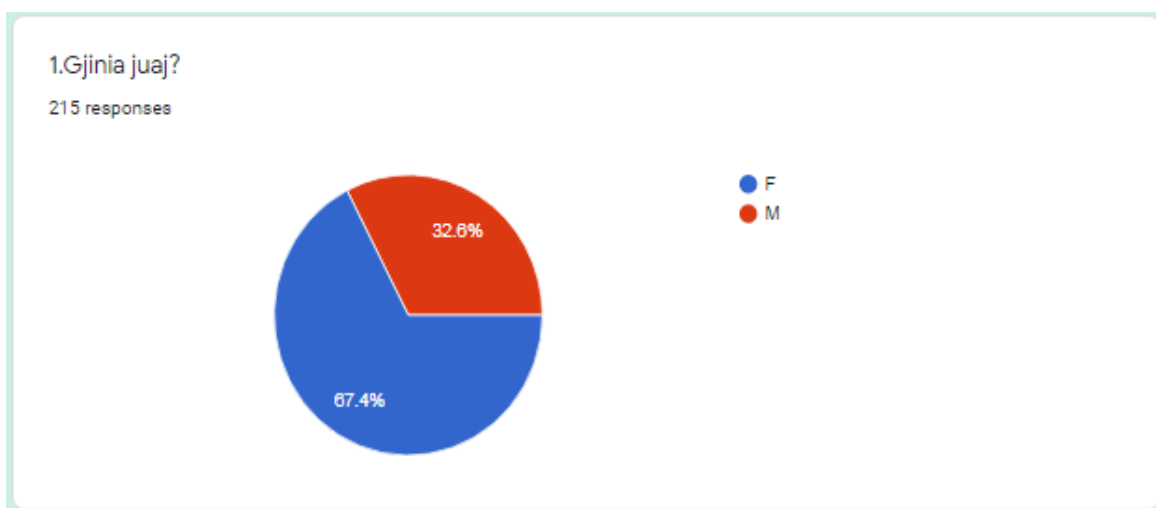

Figura 6. Grafiku për gjinin

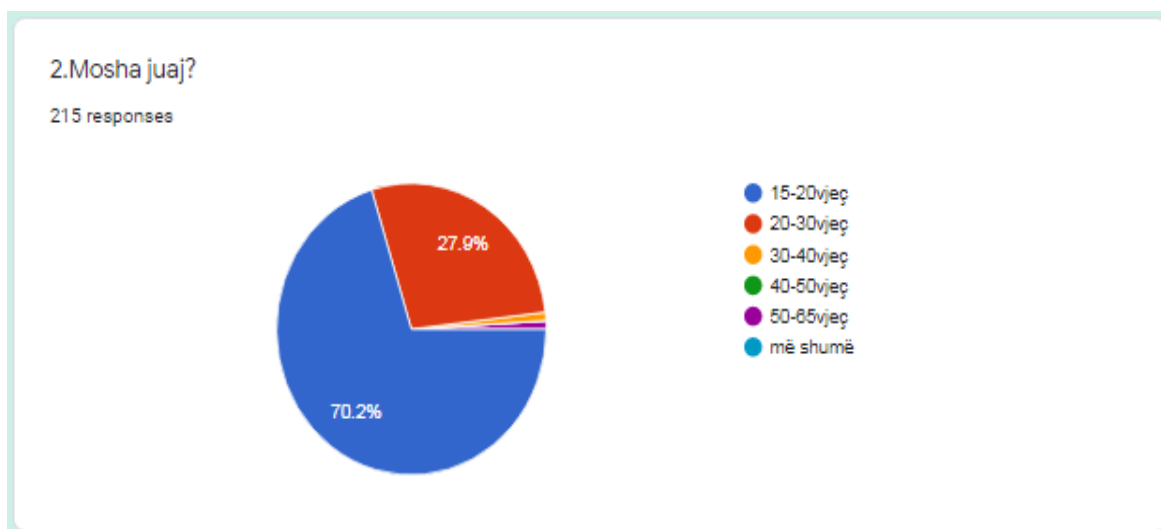

Figura 7. Grafiku për moshë

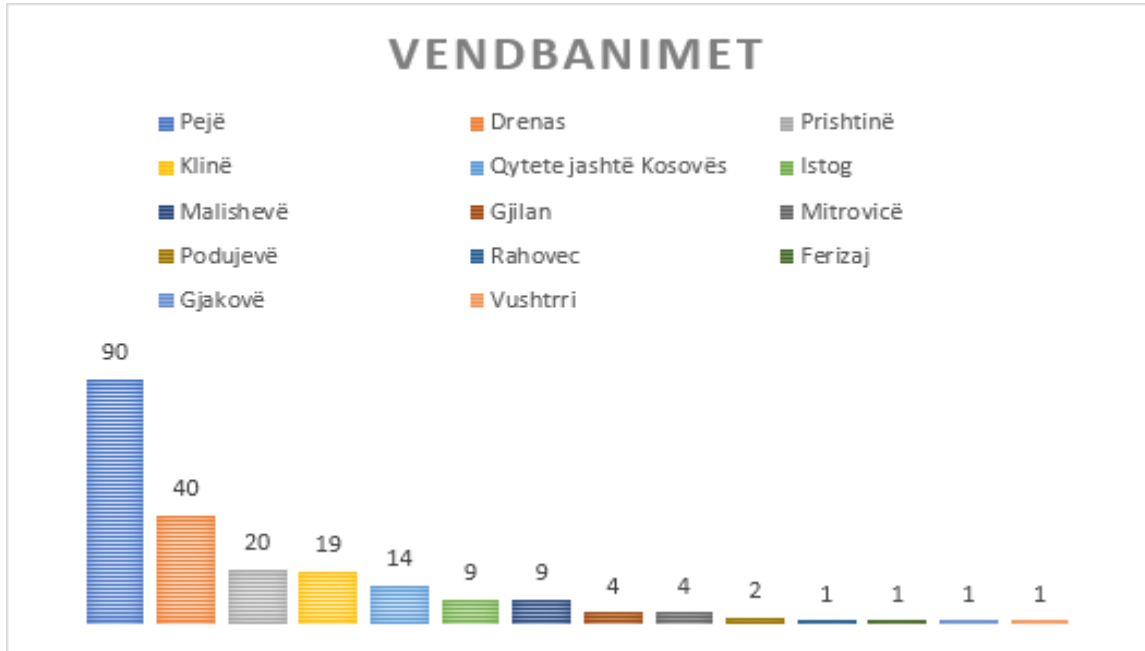

Figura 8. Grafiku për vendbanimet

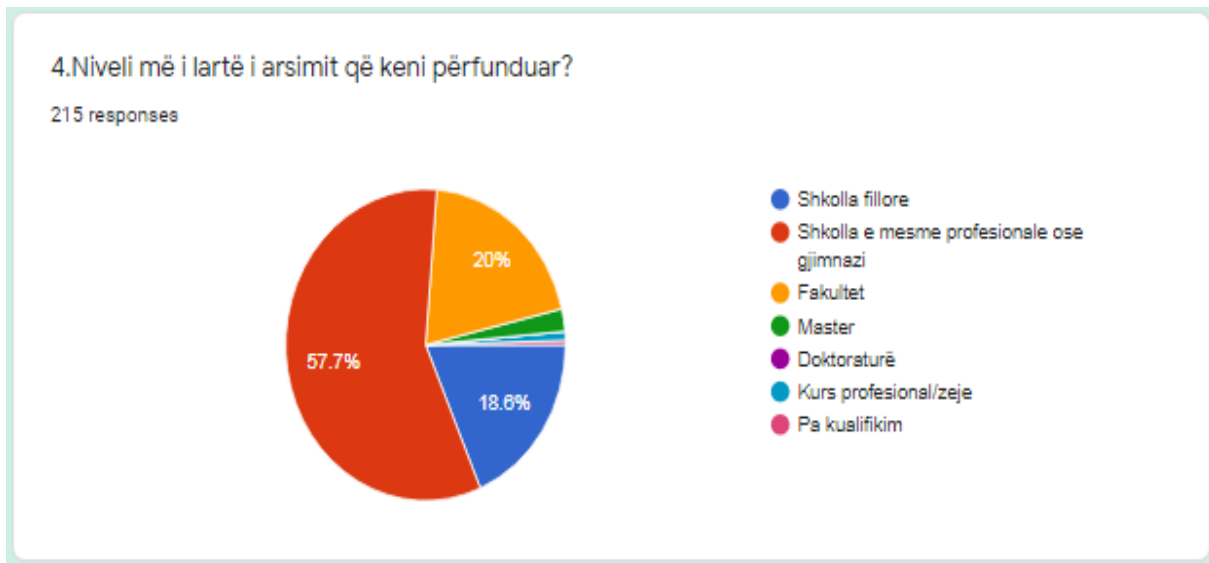

Figura 9. Grafiku për nivelin e arsimit

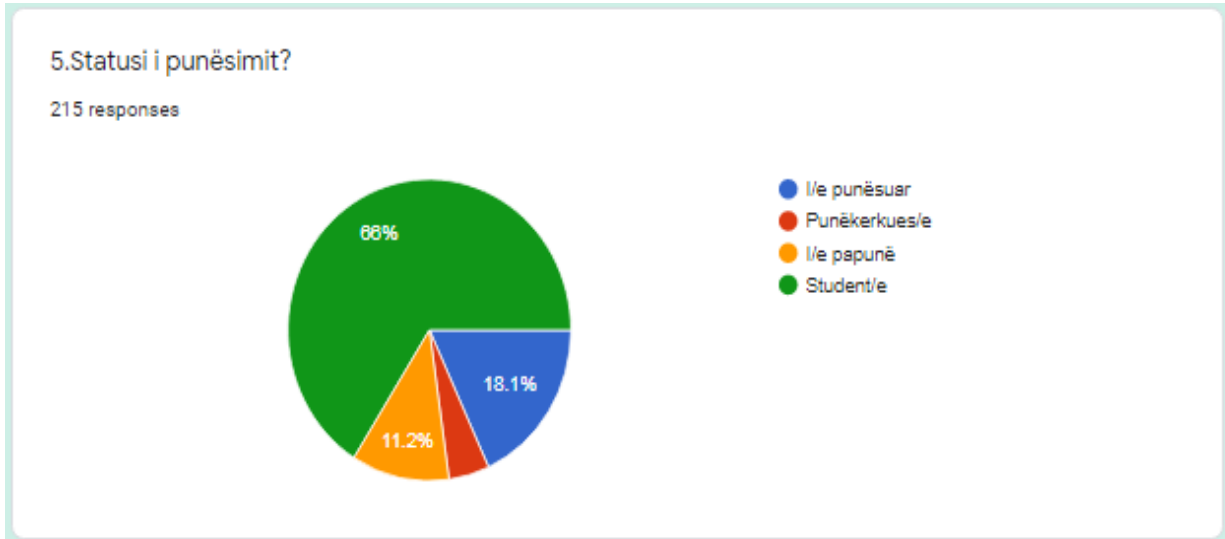

Figura 10. Grafiku për statusin e punësimit

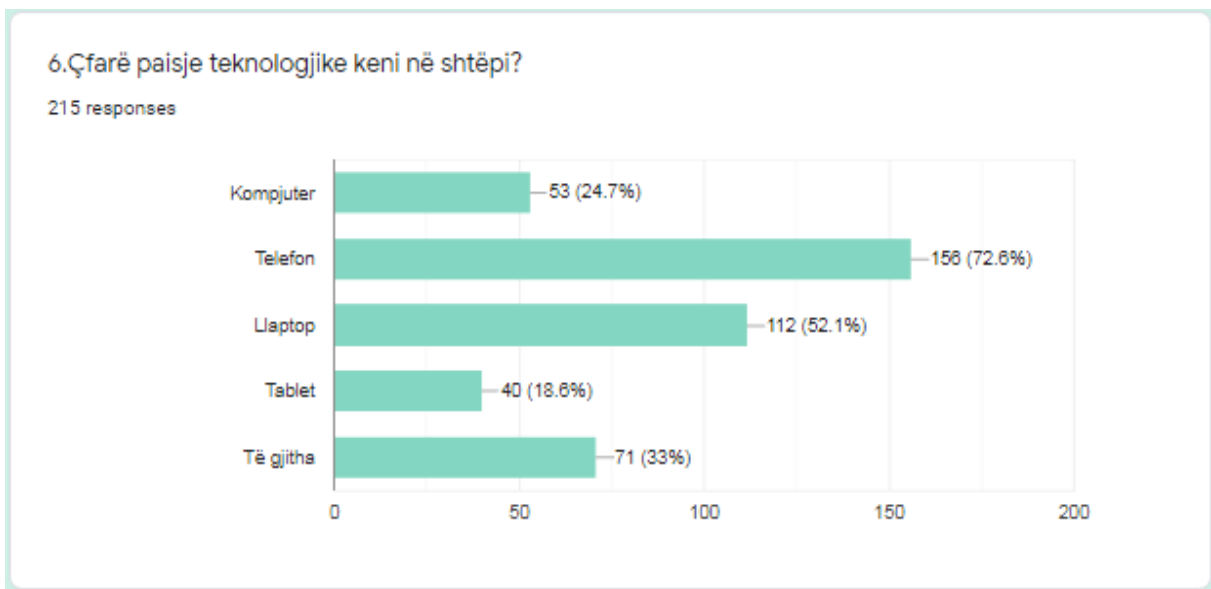

Figura 11. Grafiku për paisjet teknologjike

Ne këtë graf kuptojmë se sa shumë jemi të lidhur me paisjet teknologjike, vërejmë posedim pak më të madhë të telefonit i cili për shumicën e njerëzve në këtë kohë është pjesë e pandarshme e jona, pastaj kemi edhe laptopin i cili është një ndihmës i madh për mbajtjen e mësimit dhe punës në distance.

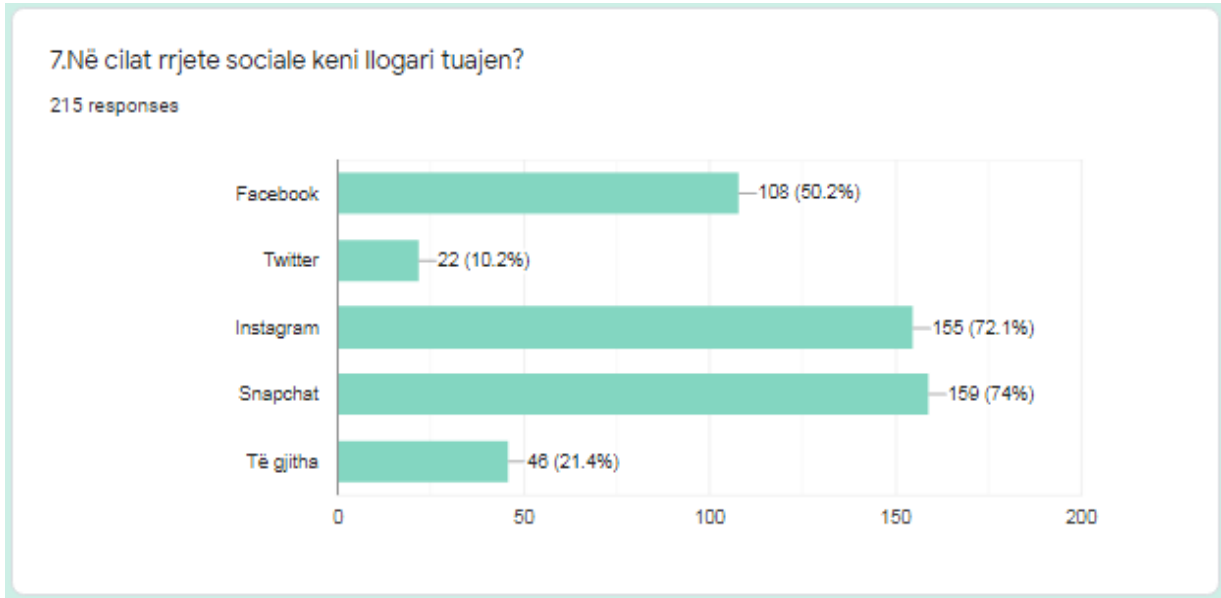

Figura 12.Grafiku për rrjetet sociale

Poashtu kemi rrjetet sociale të cilat janë shumë të përdorura sidomos nga të rinjët,mendoj që ka shifra të mëdha pasi që pjesëmarrësit në këtë pyetësor kanë qenë kryesisht mosha të reja.Por nga këto rrjete sociale po lindin profesione të reja siç është Blogger.

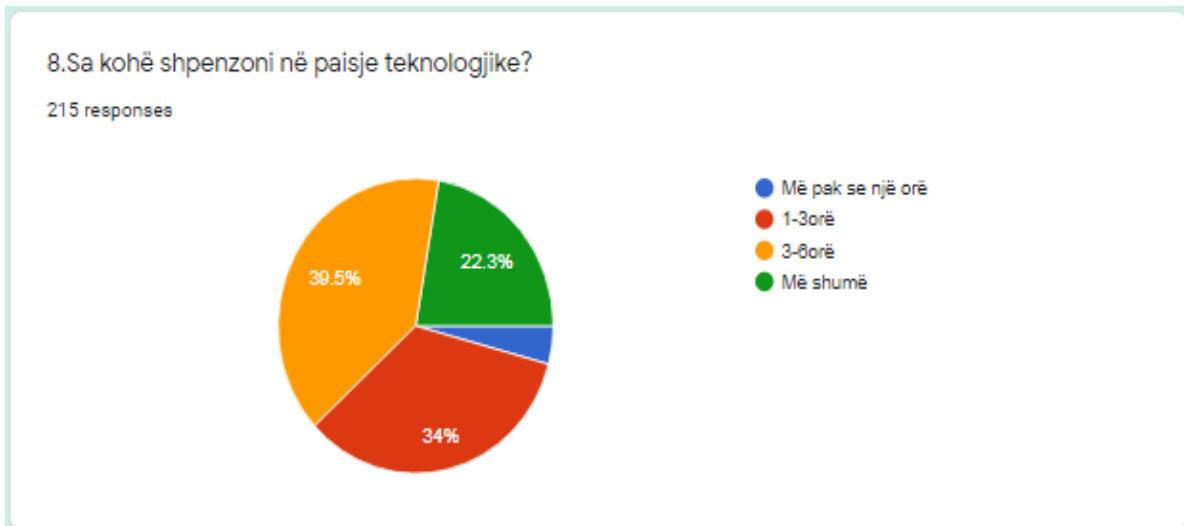

Figura 13.Grafiku për kohën e shpenzuar në paisje teknologjike

Dhe koha e shpenzuar në paisje tekonologjike mendoj se rrjedh poashtu nga mosha e re e pjesëmarrësve,po arsyeja tjetër mund të jetë edhe pasi që punën,mësimin,shitjen/blerjen etj e kemi kryer nga paisjet teknologjike këto muajt e fundit.

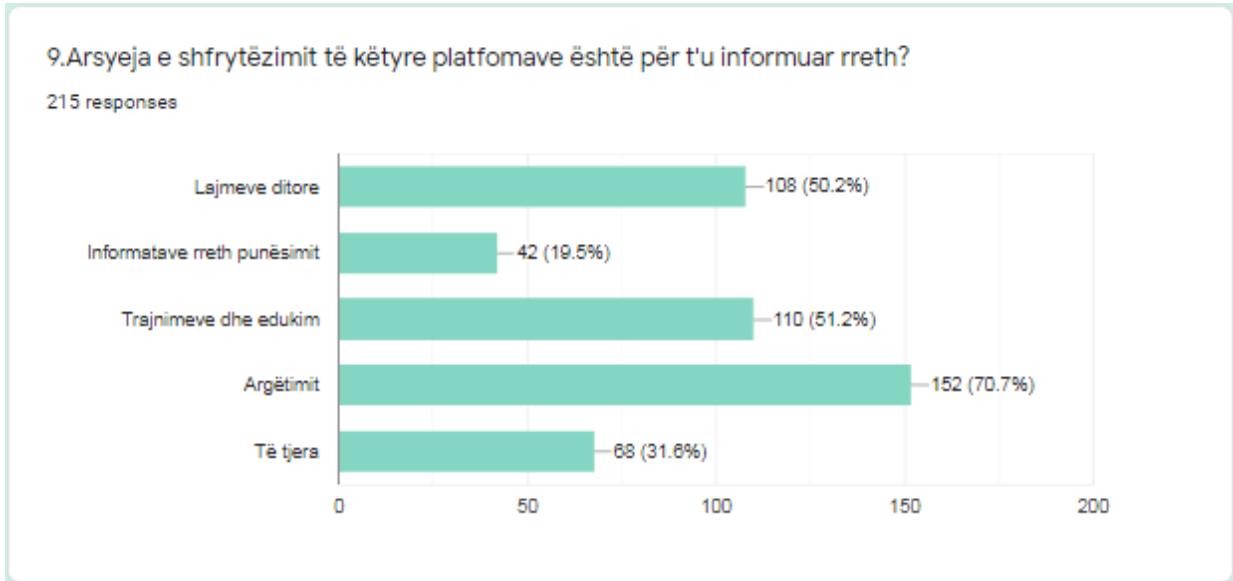

Figura 14. Grafiku për shfrytëzimin e këtyre platformave

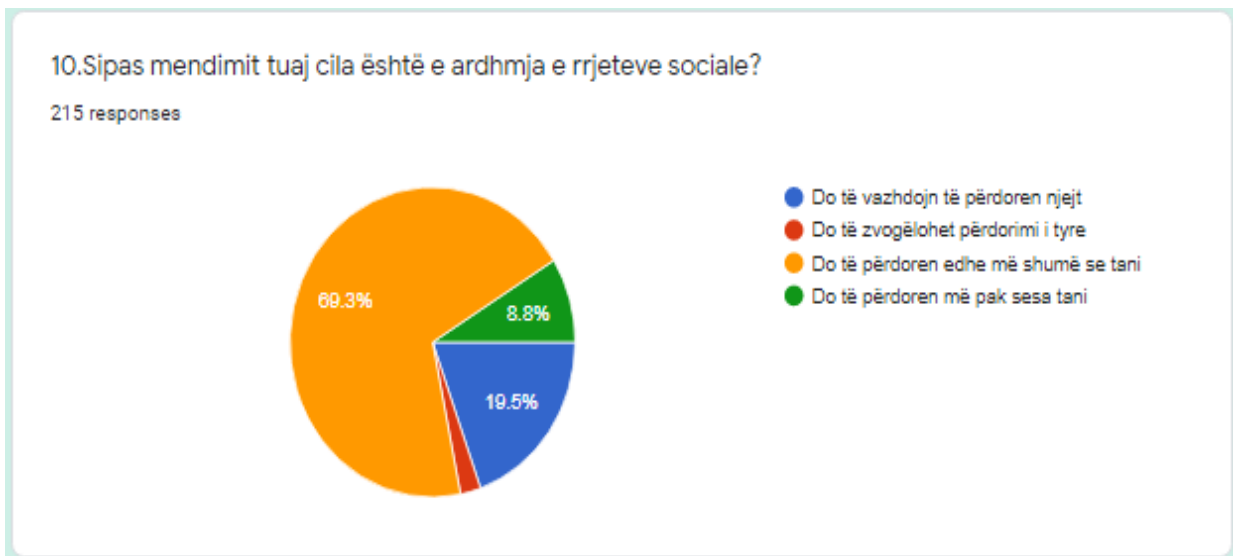

Figura 15. Grafiku për të ardhmen e rrjeteve sociale

Ajo që e cekta më lartë vërtetohet me këtë grafik, dhe unë mendoj që përdorimi i rrjeteve sociale do të rritet çdo ditë e më shumë.

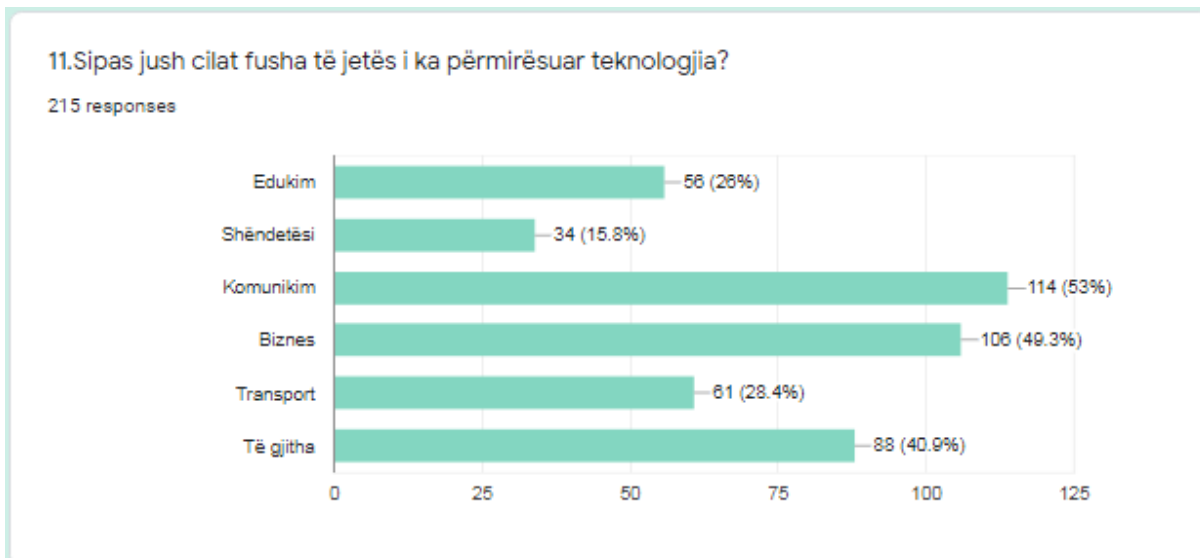

Figura 16.Grafiku për fushat që i ka përmirësuar teknologjia

Teknologjia ka ndikuar në përmirësimin e shumicës së fushave të jetës sonë,tek ne ndoshta me ndikimin negativ të shtresës politike në shëndetësi ka pasur ngecje të dukshme për zhvillimin e teknologjisë në atë fushë,ndërsa në fushat tjera që kryesisht dominon udhëheqen nga persona privat ka investim në teknologji.

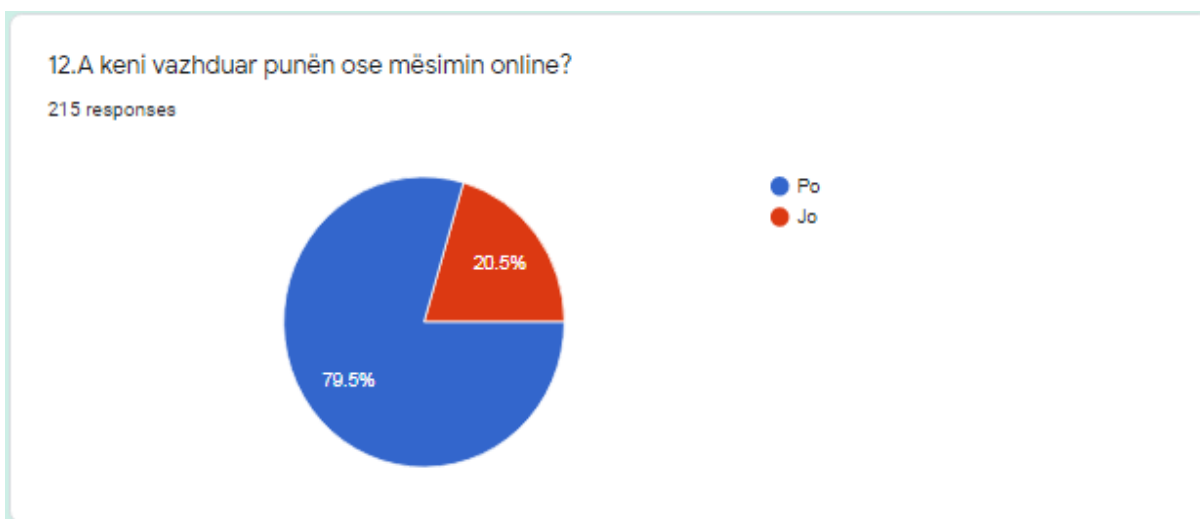

Figura 17.Grafiku për punën ose mësimin online

Në këtë paraqitje grafike vërehet fuqia dhe ndihma që ka jep teknologjia në këtë kohë tek të gjitha grupmoshat e popullsisë,një ndihmë e jashtëzakonshme nga ana e saj.

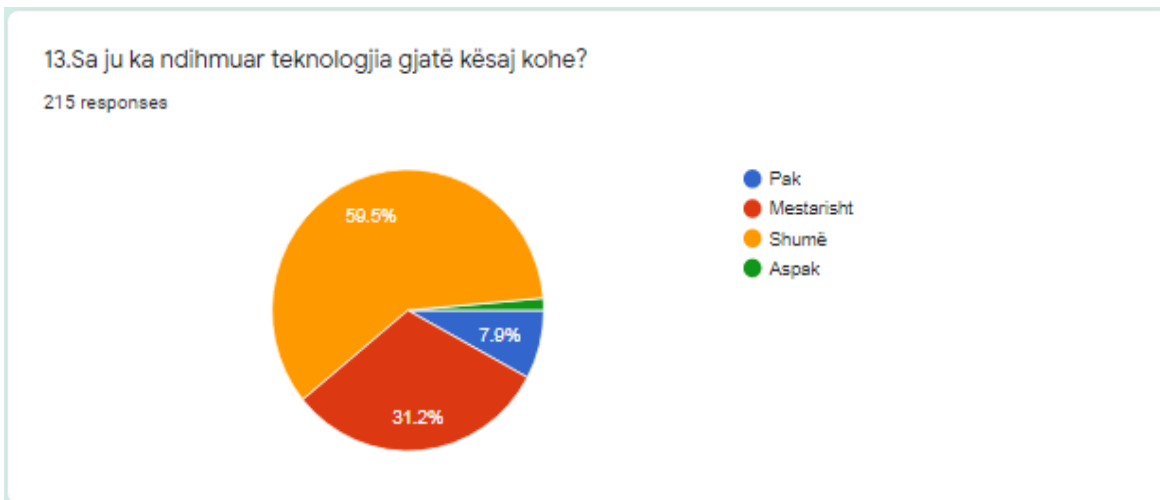

Figura 18.Grafiku për teknologjin gjatë kësaj kohe

Teknologjia prej ditës që egziston e deri më sot ka jep ndihmë në tëgjitha fushat e jetës tek tëgjitha shtresat e shoqërisë.

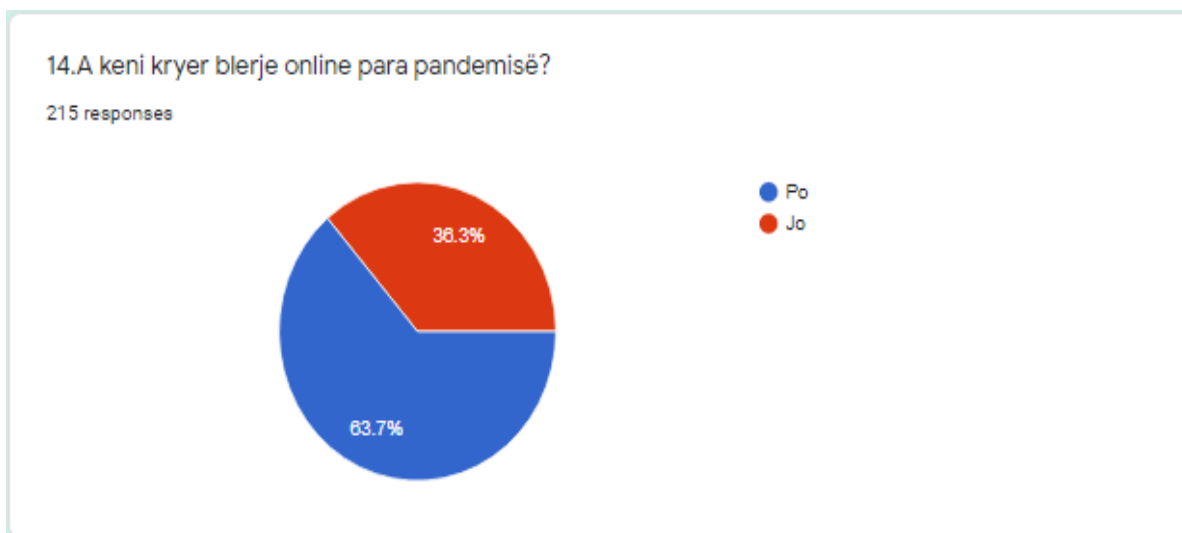

Figura 19.Grafiku për blerjet online

Njëra ndër fushat e bizneseve që ka përfituar më së shumti këtë vit është kjo e shit/blerjeve online.

15.Çfarë ndikimi kanë pasur blerjet online gjatë pandemisë?

Për 80-90% nga personat që kanë marrë pjesë në këtë pyetësor blerjet online kanë pasur

ndikim pozitiv, pasi që i ka mbrojtë nga kontakti me persona të panjohur do të thotë i ka mbrojtur nga një infektim i mundshëm nga virusi dhe në të njëjtën kohë kanë qenë të pajisur me gjërat e nevojshme. Poashtu pandemia u ka dhënë hapësirë më të madhe shitjeve/blerjeve online dhe popullsisë të mësohen e adaptohen me blerje të tjera ndryshe nga shitjet/blerjet tradicionale.

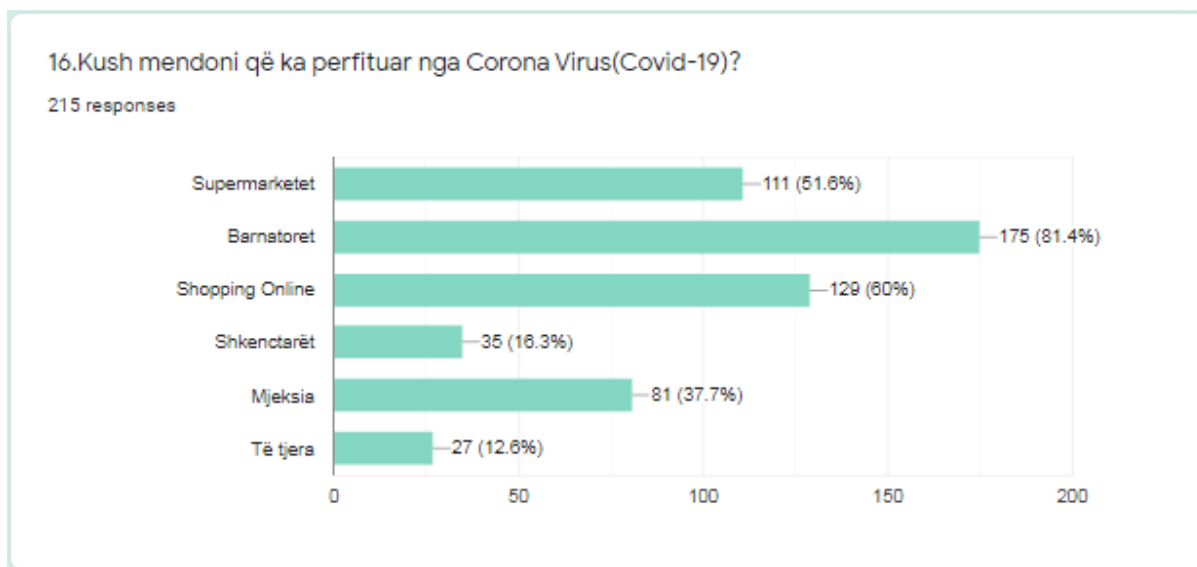

Figura 20. Grafiku për ata që kanë përfituar nga coronavirus

Përveç blerjeve online, fushat që kanë përfituar janë supermarketet dhe barnatoret, pasi që kanë bërë ngritje të pakontrolluar të çmimeve të produkteve.

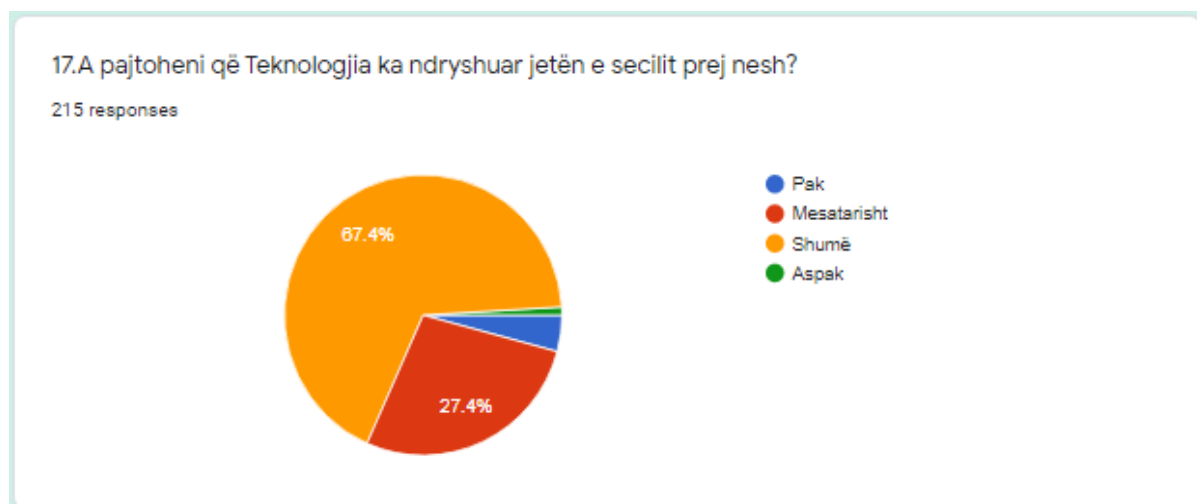

Figura 21. Grafiku për ndryshimet që ka bërë teknologjia

Teknologjia ka ndryshuar pa asnjë dyshim të vetëm jetën e secilit prej nesh, jeta e dikujt ka pësuar ndryshim pozitiv ndoshta e dikujt negative, por e rëndësishmja është që ka ndryshuar.

18. Si ka ndikuar kjo situatë pandemike në psikologjin tuaj?

Për shumicën e personave që kanë marrë pjesë në këtë pyetësor kjo situatë i ka rënduar psikologjinë e tyre. Duke e ditur që ky virus ka marrë shumë jetë poashtu po vazhdon ende pa u ndalur duke marrë jetë njerëzish, nga kjo nënkuptojmë që shumica do dalim nga kjo situatë pa më të dashurit tanë, por nuk mund të lejmë anash kurrsesi pasojat negative që ka lënë në gjendjen ekonomike, sidomos tek ne që ekonomikisht kemi qenë të dobët dhe më parë. Ndërsa në anën tjetër na ka mësuar disa gjëra mjaftë të rëndësishme siç janë Shëndeti, Familja, që ndoshta nuk ua kemi dedikuar kohën dhe nuk ua kemi jep rëndësinë e duhur. Kjo situatë na ka mësuar që mundemi të jetojmë edhe pa gjëra që i kemi cilësuar jetike, dhe mund ta shfrytëzojmë më shumë teknologjinë për shkollë, punë. Gjithashtu pandemia ka krijuar një monotoni të përgjithshme në popullsi për shkak të kufizimeve të levizjes dhe distancimit social.

6 KONKLUZIONE DHE REKOMANDIME

Gjatë kësaj pandemie globale, teknologjia është bërë më shumë qendra e jetës së njerëzve, ka shumë njerëz që punojnë në distance dhe fëmijë ndjekin mësimin përmes aplikacioneve të ndryshme online. Besoj dhe shpresoj që ekspert të ndryshëm të kësaj fushe kanë bërë përpjekje kërkimore dhe zhvillimore për të përdorur teknologji të përparuara të rrjeteve për të përmbajtur krizën globale shëndetësore covid-19 dhe për të përgatitur njerëzimin për t'u përballur me sfida të ngjashme në të ardhmen. Kjo situatë është një mundësi për të angazhuar studiues, ekspertë dhe profesionistë nga akademia, industria, qeveritë në këtë temë për të ndarë idetë, punën dhe gjetjet e tyre në teknologjitë, protokollet dhe aplikacionet e bazuara në rrjet për të luftuar shpërthimin e covid-19 dhe kështu të ngjashme. Teknologjia është përdorur shumë por tani është bërë domosdoshmëri dhe ndihmë për jetën. Për teknologjinë mendoj që sado që flasim nuk mundemi asnjëherë të i themi të gjitha, sepse ajo është në lëvizje të përdalshme gjdo minutë. Mendoj se kjo situatë do të ishte shumë më e vështirë për të gjithë ne, nëse teknologjia nuk do të egzistonte pasi që ekonomia do të rëndohej edhe më shumë se kaq pa anashkaluar kurrsesi edhe fusha të tjera të cilat poashtu do të ngecin.

Do të doja që ti ritheksoja disa nga rregullat bazë për mbrojtjen nga coronavirusi. Covid-19 po përhapet në komunitetin tonë, qëndroni të sigurt duke marrë disa masa paraprake të thjeshta, të tilla si distanca fizike, mbajtja e maskës, mbajtja e dhomave të ajrosura mirë, shmangia e turmave, pastrimi i duarve dhe kollitja në një bërryl ose ind të përkulur. Duke u përmbajtur rregullave që na këshillohen nga organet kompetente mbrojmë jo vetëm veten por familjen shoqërinë dhe më gjerë. Jemi të detyruar të jemi sa më të kujdesshem për të mbrojtur më të dashurit tanë. (*World Health Organization, 2021*)

7 REFERENCAT

(n.d.). Retrieved from: [[https://tek22.weebly.com/.](https://tek22.weebly.com/)]

(n.d.). Retrieved from: [[https://www.who.int/.](https://www.who.int/)]

16 Different Types of Technology. (n.d.). Retrieved from: [https://whatchawearing.com/types-of-technology/#1Communication_Technology.]

Aeroplane. (n.d.). Retrieved from: [<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/aeroplane.>]

Beal, V. (n.d.). *Internet.* Retrieved from: [<https://www.webopedia.com/TERM/I/Internet.html.>]

Cox, S. (2020, April 11). *What Is Photography?* Retrieved from: [<https://photographylife.com/what-is-photography#what-is-photography.>]

DigAdminz. (2019, October 18). *Why technology is important in our daily life?* Retrieved from: [[https://digitaledenz.com/why-technology-is-important-in-our-daily-life/.](https://digitaledenz.com/why-technology-is-important-in-our-daily-life/)]

Downes, S. (2005, October 10). Retrieved from: [<https://dl.acm.org/doi/fullHtml/10.1145/1104966.1104968.>]

Duncan, N. B. (2015, December 11). *Capturing Flexibility of Information Technology Infrastructure.* Retrieved from: [<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/07421222.1995.11518080.>]

E-commerce . (2005). In D. N. Kamlesh K Bajaj, *The cutting edge of business* (p. 280). Second Edition New Delhi: Tata McGraw-Hill. Retrieved from: [https://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=Co8iBAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=e-commerce&ots=dNkS6OVBKf&sig=Wl3wOlAFexLc_AIa9_MJKcpEYMA#v=onepage&q&f=true.]

History of Radio Astronomy. (n.d.). Retrieved from: [<https://swaves.gsfc.nasa.gov/History%20of%20Radio%20Astronomy.html.>]

History of the light bulb. (n.d.). Retrieved from: [<https://www.bulbs.com/learning/history.aspx.>]

Internal Combustion Engine Basics. (2013, November 22). Retrieved from: [<https://www.energy.gov/eere/vehicles/articles/internal-combustion-engine-basics.>]

Jake Frankenfield, G. S. (2021, January 6). *Artificial Intelligence (AI).* Retrieved from: [<https://www.investopedia.com/terms/a/artificial-intelligence-ai.asp.>]

K-4), N. K. (2011, July 13). *What Is a Rocket?* Retrieved from: [<https://www.nasa.gov/audience/forstudents/k-4/stories/nasa-knows/what-is-a-rocket-k4.html.>]

Kretchmer, H. (2020, June 16). *8 ways entrepreneurs are fighting COVID-19*. Retrieved from: [<https://www.weforum.org/agenda/2020/06/8-technology-entrepreneurs-fighting-covid-19>.]

Medicine and Technology. (n.d.). Retrieved from: [<http://www.healthcarebusinessstech.com/medical-technology/>]

Morse Code & the Telegraph. (2019, June 6). Retrieved from: [<https://www.history.com/topics/inventions/telegraph>.]

Nuclear Power Basics. (n.d.). Retrieved from: [<https://nuclear.gepower.com/company-info/nuclear-power-basics>.]

Pena, K. (2019, November 12). *Here are the importance of technology in education*. Retrieved from: [<http://atxhackforchange.org/here-are-the-importance-of-technology-in-education/>.]

Personal computer. (n.d.). Retrieved from: [<https://www.merriam-webster.com/dictionary/personal%20computer>.]

Questionnaire. (n.d.). Retrieved from: [<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/questionnaire>.]

Role of technology in communication. (n.d.). Retrieved from: [<https://www.ecology150anniversary.net/role-of-technology-in-communication/>.]

Sirkemaa, S. (2018, February 22). *Information Systems Infrastructure – Importance of Robustness*. Retrieved from: [https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-74980-8_22.]

Spiceworks, P. (2015, February 6). *Tech Time Machine! A Look at the Evolution of IT from 2000-2015*. Retrieved from: [<https://community.spiceworks.com/blog/1852-tech-time-machine-a-look-at-the-evolution-of-it-from-2000-2015>.]

Stizza, M. (2020, January 21). *What jobs are in Information Systems (2020)*. Retrieved from: [https://www.youtube.com/watch?v=6Tnf9YQ_Ftc.]

Telephone. (2019, March 9). Retrieved from: [<https://www.computerhope.com/jargon/t/telephone.htm>.]

Television. (n.d.). Retrieved from: [<https://www.merriam-webster.com/dictionary/television>.]

The impact of technology in healthcare. (2019, June 2). Retrieved from: [<https://aimseducation.edu/blog/the-impact-of-technology-on-healthcare/>.]

Vidyasagar, A. (2018, April 21). *What is CRISPR?* Retrieved from: [<https://www.livescience.com/58790-crispr-explained.html>.]

Waddell, N. (2013, January 4). *What is technology?* Retrieved from: [<https://www.cantechletter.com/2013/01/what-is-technology0103/>.]

What is a computer? (n.d.). Retrieved from: [https://edu.gcfglobal.org/en/computerbasics/what-is-a-computer/1/.]

What is an automobile? (n.d.). Retrieved from: [https://www.quora.com/What-is-an-automobile.]

WHO Coronavirus Disease (COVID-19) . (2020, December 7). Retrieved from: [https://www.who.int/.]

Woodford, C. (2020, September 21). *Transistors*. Retrieved from: [https://www.explainthatstuff.com/howtransistorswork.html.]

Ying Li, B. E. (2005, October 24). *An overview of technologies for e-meeting and e-lecture*. Retrieved from: [https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/1521593/citations#citations.]